ว5.2
ว55ป
2.1

ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในจังหวัดปราจีนบุรี

17 ส.ค. 2548

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
พฤษภาคม 2548

ขวัญใจ ยงยศยิ่ง. (2548). *ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในจังหวัดปราจีนบุรี*. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม.

งานการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประมวลผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส โดยการฝึกอาชีพนวดแผนไทย ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยได้กำหนด วัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสในอนาคต

กลุ่มประชากรที่ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือ ผู้ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 41 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบคำถามปลายปิดและแบบคำถามปลายเปิด แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติซึ่งมีผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้

จากแบบสัมภาษณ์ ประชากรทั้งหมด 41 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ในช่วงก่อนเข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้ จำนวน 33 คน (80.5%) แต่ภายหลังจากฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่จะนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลักถึง 32 คน (78.0%) โดยส่วนใหญ่ (46.3%) มีรายได้ระหว่าง 1,001 – 3,000 บาท

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านต่าง ๆ จากผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ พบว่า โครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยนี้ให้ประสิทธิผลสูงในด้านการมีงานทำ โดยมีระดับคะแนนค่าเฉลี่ย 3.46 แต่ไม่ค่อยได้ผลนักในด้านด้านเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.93 และ2.76

พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในทุกด้านเพศชายจะมีระดับของความคิดเห็นที่สูงกว่าเพศหญิง โดยข้อที่มีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่เรื่อง การมีงานทำ

พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

พบว่า การมีรายได้ทำให้ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก โดยรายได้มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลของโครงการถึงร้อยละ 55.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรมีการปฏิบัติการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น ด้วยการเพิ่มระยะเวลาของการอบรมภาคปฏิบัติและเพิ่มเติมหัวข้อในการฝึกอาชีพ ซึ่งสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับผู้เข้ารับการอบรม โดยหลักสูตรการฝึกอาชีพที่ควรจัดเพิ่ม ได้แก่ ทักษะการนวดฝ่าเท้า การนวดกดจุด และภายหลังจบการฝึกอบรมควรมีการจัดหาตลาดงานหรือให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหางานทำ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพซึ่งสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและการพัฒนาชุมชนต่อไป

THE EFFECTIVENESS OF TRAINING PROJECT FOR PROFESSIONAL THAI MASSAGE AND DEVELOPMENT OF A BETTER QUALITY LIFE FOR BLIND AND LESS FORTUNATE WOMEN OF THE BLIND ASSOCIATION OF THAILAND IN PRACHINBURI PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

MISS KWANJAI YONGYODYING

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Economics in Economics of Education

at Srinakarinwirot University

May 2005

Kwanjai Yongyodying. (2005). *The Effectiveness of Training Project for Professional Thai Massage and development of a better quality life for blind and less fortunate women of The Blind Association of Thailand in Prachinburi Province.* Master's Project, M.Econ. (Economic of Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Dr. Sunitda Tesniyom.

The purposes of this assessment research were 1) to study the effectiveness of the Professional Thai Massage Training Project on the improvement of life for the blind and less fortunate women, 2) to study the effectiveness of the Professional Thai Massage Training Project according to gender, age and income of the subjects and 3) to study problems and propose advice for the development of the project in the future.

The subjects for the research consisted of forty-one (41) trainees. Data were collected through close-ended and open-ended questionnaires set up by the researcher. The statistic analysis of data in this research used the mean analysis and the analysis of variances by standard deviation.

As to interview analysis of all the 41 subjects, most of them were female who were at least 41 years old, it was found that before getting involved in the Professional Thai Massage Training Project on the improvement of life for the blind and less fortunate women, 33 (80.5%) of them had no salary but after achieving the project, 32 (78.0%) of them could earn their living through this vocation, 46.3% of them got a salary of 1,001 to 3,000 baht.

As to a comparison of the averages of various scores, it was found that the Professional Thai Massage Training Project had a significant effect on an increase in the number of the employment. The average score was 3.46, however, the project did not have any significant effect at an economic aspect and the involvement in community development. The average score in this matter was 2.93 and 2.76 respectively.

This research study found that gender had a significant effect on participants' opinions at 0.05 statistically significant. It also revealed .05 statistically significant differences between an opinion of male and female about the employment.

It was found that age had no significant effect on the participants' opinions about the effectiveness of the program.

The study also revealed that being employed caused the positive effect to the Professional Thai Massage Training Project. Salary had positive effect on the effectiveness of the project at .05 statistically significant (55.8%)

In summary, the researcher calls for the improvement on the Professional Thai Massage Training Project so as to be most efficient. It can be bettered by extending the training duration of practical session and implementing new techniques of massage, for example, foot massage, head massage, etc. The responsible agency for the project should provide the trainees with jobs or useful information on the employment. In addition, the study tour should be organized in order to encourage in the trainees a positive attitude towards this career which will contribute to community development as well.

ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอด และสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในจังหวัดปราจีนบุรี

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

คณะกรรมการสอบ

..... (ประธาน)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม)

..... (กรรมการ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐกา ดันสกุล)

..... (กรรมการ)

(อาจารย์รวิพรรณ สาลีผล)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ชี้แนะแนวทางและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐกา ตันสกุล และอาจารย์รวิพรรณ สาลีผล ที่ให้ความกรุณาร่วมเป็นกรรมการในการสอบสารนิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ และคุณกิตติพงศ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณประจวบ แจ้งเกิด ประธานชมรมคนตาบอดจังหวัดฉะเชิงเทรา คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือในการทำวิจัยทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ คุณสุชาติ ห้วยแก้ว ประธานชมรมคนตาบอดจังหวัดปราจีนบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล เพื่อให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ทั้งกำลังกายและกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ขวัญใจ ยงยศยิ่ง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	7
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	7
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	8
	แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีทุนมนุษย์	8
	นโยบายของรัฐบาล	16
	สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย	20
	โครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย	23
	ข้อมูลทั่วไปจังหวัดปราจีนบุรี	28
	ความรู้เกี่ยวกับคนพิการและสตรีผู้ด้อยโอกาส	29
	แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน	34
	แนวคิดความต้องการด้านการมีงานทำของคนพิการ	39
	แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง	41
	แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	42
	แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลโครงการ	45
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
3	**วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า**	52
	ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	52
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3 (ต่อ)	วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	53
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	55
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	59
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	60
	วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยพิจารณาใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	62
	วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ เพื่อทดสอบสมมติฐาน	65
	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้วยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี	72
5	**สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**	77
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	77
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	77
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
	อภิปรายผล	82
	ข้อเสนอแนะ	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือ	95
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	100
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	107
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	109

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	การเปรียบเทียบรูปแบบการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ จำนวน 5 ประเด็น.....	35
2	จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	60
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวม.....	62
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการมีงานทำ.....	63
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ.....	64
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน.....	65
7	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์...	66
8	สถิติพรรณนาแสดงค่าสูงสุด ต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามกลุ่มอายุกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	67
9	การวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว ระหว่างช่วงอายุกับความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	68
10	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ระหว่างช่วงอายุกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน.....	69
11	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามรายได้ก่อนเข้ารับการอบรมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	70

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

12 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามกลุ่มรายได้หลังเข้ารับการอบรมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 71

13 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างรายได้หลังจากรับการอบรมที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต 72

14 ปัญหาในการแสวงหางานทำของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 72

15 ปัญหาในการทำงานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 73

16 ปัญหาในด้านเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 73

17 ปัญหาในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 74

18 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระยะเวลาฝึกอบรมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 74

19 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 75

20 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่เรียนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 75

21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 76

22 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิทยากรของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 76

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
2	ขั้นตอนการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน.....	37

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์นับได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของประเทศชาติ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อการพัฒนาประเทศ ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดกรอบวิสัยทัศน์ร่วมเน้น "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และ "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จุดมุ่งหมายเน้นให้เกิดการพัฒนายั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนมีความสุขโดยถ้วนหน้ากันสามารถพึ่งตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543 : 23) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 นั้น ชี้ให้เห็นว่า คนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุด ซึ่งคนพิการนับได้ว่าเป็นคนด้อยโอกาสในสังคมประเภทหนึ่งที่ควรได้รับสิทธิและโอกาสในการพัฒนาให้เต็มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย สังคม และจิตใจ เพื่อให้สามารถกลับกลายมาเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าซึ่งคนส่วนใหญ่มองว่าสูญเสียไปแล้วให้กลับมามีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมเช่นเดียวกับคนปกติ

จากการสำรวจ จำนวนประชากรของประเทศไทยในปี 2544 มีประมาณ 62.9 ล้านคน โดยเป็นคนพิการประมาณ 1.9 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 1.8 ของประชากรทั้งสิ้น ซึ่งเป็นผู้พิการทางการมองเห็น 123,157 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของคนพิการ โดยแยกเป็นผู้ตาบอด 1 ข้าง จำนวน 81,237 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.4 ของคนพิการ และเป็นผู้ตาบอด 2 ข้าง จำนวน 41,920 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.8 ของคนพิการ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2545 : 9)

จากข้อมูลทางสถิติจะเห็นได้ว่าในประเทศไทยมีคนตาบอดมากพอสมควร การสูญเสียทางสายตาไม่ว่าจะเป็นมาแต่กำเนิด หรือเกิดจากอุบัติเหตุล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดผลมีอุปสรรคต่อการยังชีพ เป็นภาระของสังคมถ้าไม่มีคนไปดูแล ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนและการทำงานหาเลี้ยงชีพ ถ้าสามารถเปลี่ยนคนกลุ่มนี้จากภาระให้เป็นพลังในการพัฒนาประเทศได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะคนตาบอดเป็นคนพิการที่ยังมีโอกาสที่จะพัฒนาให้เป็นทุนมนุษย์ทางสังคมถ้าได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพ เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ถึงแม้ว่าเขาจะพิการทางสายตาแต่ส่วนอื่นของร่างกายเขายังมีศักยภาพ สามารถที่จะพัฒนาให้ประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ และพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

ในประเทศไทยสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษาแก่คนตาบอดนั้นมีทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ แต่โอกาสที่คนตาบอดจะเข้ารับการศึกษาในระบบมีน้อย เนื่องจากโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านบุคลากรในการสอนคนตาบอดโดยเฉพาะหรือให้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในประเทศไทยยังมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของคนตาบอด คนตาบอดที่ต้องการฟื้นฟูสมรรถภาพส่วนใหญ่จึงต้องเรียนจากการศึกษานอกระบบ โดยมีหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ให้การช่วยเหลือในด้านนี้ เป็นการศึกษาในระยะสั้น เนื้อหาในหลักสูตรนอกจากการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยทั่วไปในการดำเนินชีวิตแล้วยังมีการสอนวิชาชีพเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพอีกด้วย

ในขณะเดียวกัน ยังมีการมองว่า ผู้หญิงถูกเลี้ยงและได้รับการศึกษาเพียงเพื่อประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมเท่านั้น ขนบธรรมเนียมของสังคมจะยอมรับความเชื่อที่แพร่หลายว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเรียนหนังสือ เพราะหน้าที่ของผู้หญิงต้องแต่งงานและมีบุตรมากกว่าการทำงานนอกบ้านที่ต้องใช้การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ จึงทำให้ผู้หญิงที่ถูกกีดกันจากการศึกษามาโดยตลอด และเริ่มเชื่อว่าความสามารถของเธอถูกจำกัดไว้เพียงการทำอาหาร การทำความสะอาด และการเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น ซึ่งงานเหล่านี้เป็นงานสำคัญ แม้จะไม่ได้รับค่าจ้างและไม่มีใครเห็นคุณค่า จึงทำให้ยังมีสตรีในชนบทขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาและการประกอบอาชีพเพื่อได้รับค่าจ้างมาจุนเจือครอบครัว (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติฯ. 2536 : 37)

การให้ความรู้โดยการจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสได้เปลี่ยนสถานภาพ จากบุคคลผู้ด้อยโอกาสต้องเป็นภาระของครอบครัวมาสู่การเป็นผู้ที่มีความถึงพร้อมในการพึ่งตนเอง และพร้อมจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของท้องถิ่น ภายในระยะเวลาไม่ถึง 1 ปี และภายใต้งบประมาณที่จำกัด นับได้ว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของหลายฝ่ายในการพัฒนาชุมชนและผู้ด้อยโอกาสตามนโยบายของรัฐอย่างแท้จริง (สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. 2544 : 1)

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ในข้อนี้ จึงได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข จัดทำโครงการฝึกอาชีพให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส โดยนำการหลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (Community Based Rehabilitation : CRB) มาใช้เพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน โดยเข้ารับการฝึกอาชีพนวด แผนไทยและฝึกอบรมทักษะต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การเขียน-อ่านอักษรเบรลล์และการใช้ไม้เท้าขาวในการเดินทางซึ่งบุคคลเหล่านี้จะสามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพในท้องถิ่นมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว อีกทั้งเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ในลักษณะการทำงานที่เรียกว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (Community Based Rehabilitation : CRB) เป็นหลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยให้คนในครอบครัวและคนในชุมชนมาเป็นฐานกำลังสำคัญในการให้ความรู้ เพื่อให้คนในชุมชนได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคนพิการ หล่อหลอมให้เชื่อว่าคนทุกคนสามารถพัฒนาได้ ช่วยให้ชุมชนได้คิดในเชิงบวก เป็นการพัฒนาที่ประหยัดทรัพยากร เพราะใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น พึ่งพากันเองในชุมชนให้มากที่สุด ดังนั้นการจัดโครงการฝึกอบรมคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสโดยให้คนในชุมชนเป็นคนจัดการและใช้ทรัพยากรในชุมชนถือเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่คุ้มค่า

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งนำหลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนมาใช้ เพื่อจะได้ทราบว่าคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสที่ผ่านการฝึกอาชีพของโครงการนั้น เป็นผู้มีงานทำ ลดปัญหาเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัว มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโครงการส่งเสริมอาชีพช่วยเหลือคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสในอนาคต

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผล ของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผล ของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสในอนาคต

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทราบถึงประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี
2. ผลของการศึกษา จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐ และองค์การเอกชนอื่น ๆ ที่ดำเนินงานช่วยเหลือคนตาบอดและสตรี

ผู้ด้อยโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการและเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน เพื่อขยายโอกาสการมีงานทำของคนพิการและสตรีผู้ด้อยโอกาสให้กว้างขึ้น

3. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส

4. เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจเข้ารับการฝึกอาชีพนวดแผนไทย สำหรับคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส

5. เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการส่งเสริมอาชีพช่วยเหลือคนตาบอด และสตรีผู้ด้อยโอกาสของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ปี พ.ศ.2544-พ.ศ.2547 ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา เป็นคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสผู้ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปี พ.ศ.2544-2547 ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 41 คน แบ่งเป็น 4 รุ่น ดังนี้

รุ่นที่ 1 เรียนระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง กันยายน 2544 มีจำนวน 10 คน
รุ่นที่ 2 เรียนระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง สิงหาคม 2545 มีจำนวน 10 คน
รุ่นที่ 3 เรียนระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง กันยายน 2546 มีจำนวน 10 คน
รุ่นที่ 4 เรียนระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม 2547 มีจำนวน 11 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยลักษณะด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 รายได้

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านการมีงานทำ

2.2 ด้านเศรษฐกิจ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คนตาบอด หมายถึง คนมีสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือคนที่มีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2539 : 14) เป็นคนตาบอดมองไม่เห็น หรือเห็นได้น้อยมาก มีลานสายตาเลือนรางในระดับที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษช่วย ซึ่งเขาอาจจะไม่สะดวกที่จะไปประกอบอาชีพอื่น ๆ และไม่มีสภาพความพิการอื่นซ้ำซ้อนจนไม่สามารถที่จะเข้ารับการฝึกอบรมนวดแผนไทยได้ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง ผู้ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

สตรีผู้ด้อยโอกาส หมายถึง สตรีที่ว่างงานหรือยังไม่มีอาชีพที่มั่นคง ที่อาศัยในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง เป็นคนในครอบครัวของคนตาบอด หรือคนที่ใกล้ชิดมีความคุ้นเคยกับคนตาบอด และมีความพร้อมที่จะเข้ามาช่วยทำงานเป็นผู้ช่วยวิทยากรในระยะต้นๆ ในการดูแลคนตาบอด ระหว่างการฝึกอบรมฯ ในครั้งนี้ และร่วมฝึกอบรมฯไปพร้อม ๆ กับคนตาบอด ผู้ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

วิชาชีพนวดแผนไทย หมายถึง สาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งเป็นวิชาที่สอนเกี่ยวกับการบีบนวด ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับคนตาบอด (เพ็ญประภา หวานคำ. 2542 : 6)

ประสิทธิผลของโครงการ หมายถึง การดำเนินโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่โครงการกำหนด ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

การมีงานทำ หมายถึง สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพได้ เช่น การบริหารจัดการให้บริการนวดแผนไทยได้ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการนวด การประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับงาน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารแรงงาน สามารถช่วยเหลือตนเองในการเดินทางไปทำงาน ซึ่งเพียงพอต่อการนำไปประกอบอาชีพนวดแผนไทยเพื่อการจ้างงานและมีรายได้ประจำ ตลอดจนการมีความสุขและความก้าวหน้าในอาชีพที่ทำ

เศรษฐกิจ หมายถึง การที่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส สามารถนำความรู้วิชาชีพนวดแผนไทยไประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายตามความจำเป็นในชีวิตประจำวัน สามารถช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวได้ มีเงินเก็บจากรายได้ สามารถสร้าง

หลักประกันให้กับตนเองในอนาคตได้ มีความมั่นคงในอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระของครอบครัว

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมายถึง เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าสามารถช่วยเหลือตนเองและมีความพร้อมในการร่วมพัฒนาชุมชน เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งและร่วมผลักดันให้ชุมชนก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน เข้าใจปัญหาของชุมชน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน คนในชุมชนยอมรับในความคิดเห็น เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนจากการที่มีรายได้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้คนในครอบครัวและชุมชน

รายได้ หมายถึง รายได้หลังการอบรม ที่เกิดจากการนำรายได้หลังอบรมลบรายได้ก่อนการอบรม

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

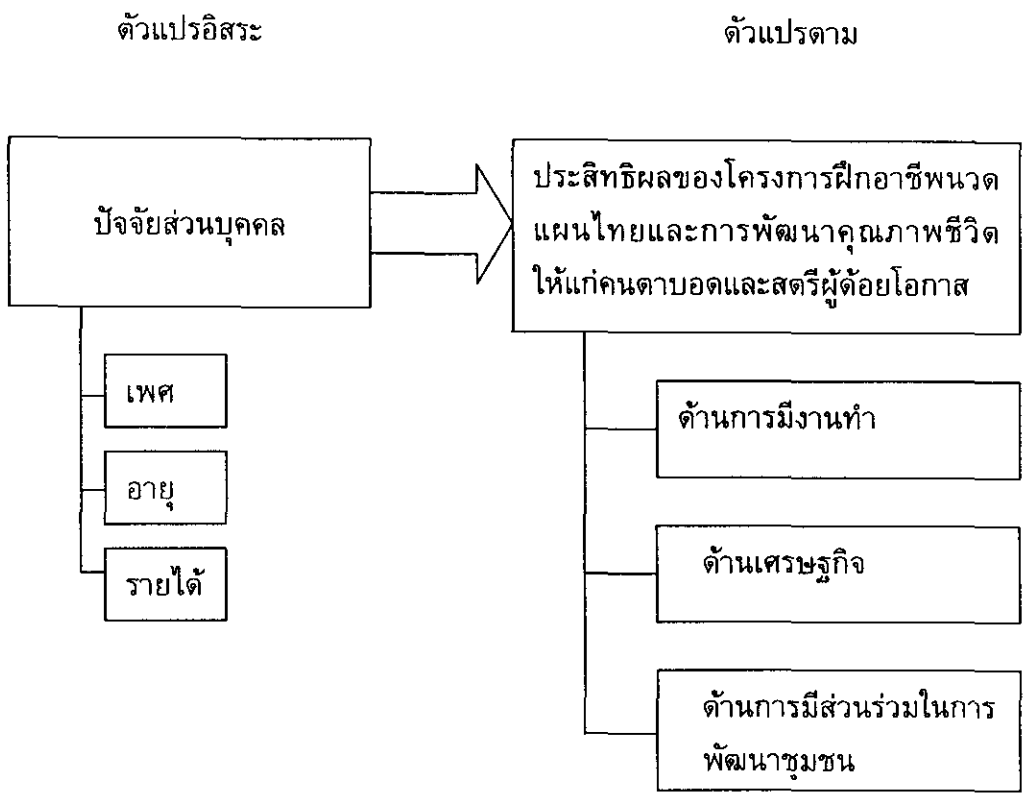

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานที่ 1 ผู้เข้ารับเข้าการอบรมที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้เข้ารับเข้าการอบรมที่มีอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 การมีรายได้เพิ่มขึ้นหลังการอบรม จะทำให้มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีทุนมนุษย์
2. นโยบายของรัฐบาล
3. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
4. โครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่ คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
5. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดปราจีนบุรี
6. ความรู้เกี่ยวกับคนพิการและสตรีผู้ด้อยโอกาส
7. แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน
8. แนวคิดความต้องการด้านการมีงานทำของคนพิการ
9. แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง
10. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
11. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการ
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีทุนมนุษย์

ความหมายทั่วไป

แนวความคิดทฤษฎีทุนมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของประชากรอันมีผลเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ทั้งนี้โดยเฉพาะประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นทั้งอุปสงค์และอุปทานของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งศึกษาถึงผลการเปลี่ยนแปลงลักษณะต่าง ๆ ทางประชากรอันจะพึงมีต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ (เทียนฉาย กีระนันท์. 2519 : 1)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทุนมนุษย์ดังนี้

ชูลส์ (Schultz, T.W. 1961 : 13) มีแนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนในมนุษย์ว่ามนุษย์ต้องการที่จะได้มาซึ่งทักษะและความรู้โดยที่ทักษะและความรู้นี้จะอยู่ในรูปของทุนและการลงทุนในมนุษย์มีค่าใช้จ่ายโดยตรงทั้งในด้านการศึกษา และการอพยพย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีในการหางานทำที่ดีกว่าเดิม โดยนักศึกษาจะลงทุนทางการศึกษาและคนทำงานจะลงทุนในการฝึกอบรม ทั้งนี้จะต้องมีค่าเสียโอกาสได้แก่ค่าจ้างที่ได้จากการทำงานต้องสูญเสียไป การปรับปรุง

ทักษะและความรู้เป็นแนวทางที่ทำให้มนุษย์มีคุณภาพ สามารถปรับปรุงและเพิ่มผลิตภาพของมนุษย์เพิ่มขึ้น การลงทุนในมนุษย์จะทำให้รายได้ต่อคนเพิ่มขึ้นด้วย

แมน สารรัตน์ (2527 : 40) ได้ให้แนวคิดเรื่องทุนมนุษย์ว่า ทุนมนุษย์เป็นเพียงนามธรรมหรือเป็นเพียงพลังสะสมของความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความชำนาญของมนุษย์แต่ละคน การลงทุนทางการศึกษาและฝึกอบรมจึงเป็นเรื่องของการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในพลังสะสมในกายตัวของมนุษย์ ลำพังแต่เพียงปัจจัยในเรื่องเวลาไม่มีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุนมนุษย์ได้ ถ้าไม่มีการศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยของมนุษย์

เทียนฉาย กีระนันทน์ (2530 : 84) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะฝีมือตลอดไปจนถึงสุขภาพ พลานามัยที่ดี ซึ่งแฝงหรือมีอยู่ในตัวมนุษย์แต่ละคน และแต่ละคนก็มีทุนมนุษย์นี้มากน้อยแตกต่างกันไป

สุณี ฉัตราคม; และ เสาวณี เกรียร์ (2534 : 13,15) ได้กล่าวว่า คุณภาพ ความรู้ความสามารถของคนเป็นทุนชนิดหนึ่งที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เรียกว่า ทุนมนุษย์ โดยปัจเจกชนจะเลือกใช้จ่ายเพื่อปรับปรุงตนเอง (สะสมทุนมนุษย์) ในหลาย ๆ ด้าน การใช้จ่ายนี้มิใช่เพื่อประโยชน์ปัจจุบัน แต่เพื่อผลได้ทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงินที่จะเพิ่มพูนขึ้นในอนาคต กิจกรรมหลัก ๆ ที่สามารถสะสมทุนมนุษย์ของคนนั้น ประกอบด้วย การศึกษา การฝึกอบรมในระหว่างทำงาน การรักษาสุขภาพอนามัย การแสวงหางาน การหาข้อมูลตลาดแรงงาน การย้ายถิ่น

ข้อสมมุมติของทฤษฎีทุนมนุษย์

บทบาทและความสำคัญของทุนมนุษย์ ตลอดจนแนวทางการใช้จ่าย หรือลงทุนเพื่อสะสมทุนมนุษย์นั้น วางอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติซึ่งสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้ (สุณี ฉัตราคม; และ เสาวณี เกรียร์. 2534 : 14)

1. ปัจเจกชนเป็น มนุษย์เศรษฐกิจ (Economic man) กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีเหตุผลในลักษณะของการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดจากการใช้จ่าย เช่น ถ้าเป็นการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ย่อมแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด และถ้าเป็นการใช้จ่ายเพื่อการลงทุน ย่อมแสวงหาผลตอบแทนหรือกำไรสูงสุด

2. ความชำนาญและความรู้ (skills and knowledge) ของมนุษย์ เป็นทุนประเภทหนึ่งซึ่งจะอยู่ภายในตัวของมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของทุนนั้นเอง เรียกว่า ทุนมนุษย์

3. โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปัจเจกชนเลือกใช้จ่ายไปหรือลงทุนไปเพื่อสะสมทุนมนุษย์นั้น จะมีลักษณะแข่งขัน กล่าวคือ เป็นโครงการที่เปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมกันให้แก่ทุกคนที่ต้องการ สามารถเลือกใช้จ่ายได้

4. กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อปัจเจกชนเลือกใช้จ่ายไปแล้วจะมีบทบาทหลักในการช่วยสั่งสมความรู้ ความชำนาญ อันมีผลเพิ่ม หรือดำรงไว้ซึ่งผลิตภาพ (productivity) ในอนาคตของผู้ลงทุน

5. ตลาดแรงงานมีลักษณะแข่งขัน (competitive) หมายความว่า ค่าจ้าง หรือเงินเดือนที่ปัจเจกชนได้รับ จะเป็นเครื่องสะท้อนถึงระดับผลิตภาพของเขา ดังนั้นเมื่อแรงงานลงทุนเพื่อสะสมทุนมนุษย์ของเขาเพิ่ม เขาจะมีโอกาสได้รายได้เพิ่มขึ้นตามผลิตภาพที่เพิ่มขึ้น

วิธีการวิเคราะห์การลงทุนในมนุษย์

ทฤษฎีทุนมนุษย์ให้ความสำคัญต่อการใช้จ่ายไปในกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นการลงทุน และในการวิเคราะห์การลงทุนในกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้นั้นทฤษฎีทุนมนุษย์ ได้นำเอาหลักของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการตัดสินใจลงทุน เข้ามาใช้ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ประยุกต์จากทฤษฎีว่าด้วยการเลือกภายใต้ข้อกำหนดเรื่องเวลา เพื่อนำมาใช้กับการเลือกลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการทางเศรษฐกิจต่าง ๆ การนำหลักการเลือกภายใต้ข้อกำหนดเรื่องเวลามาใช้วิเคราะห์การลงทุนในทุนมนุษย์นี้ มีเหตุผลหลักคือ (สุณี ฉัตราคม; และ เสาวณี เกรียร์. 2534 : 17-18)

1. กระบวนการลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกระบวนการที่กินระยะเวลาพอสมควร และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุนดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลายาวนานด้วย

2. วิธีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเลือกตัดสินใจ โดยพิจารณาผลตอบแทน (yield) จากการใช้จ่ายที่เป็นการลงทุน ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการใช้จ่ายสะสมทุนมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากการใช้จ่ายเพื่อสะสมทุนมนุษย์นั้นมักเป็นส่วนผสมระหว่างการบริโภค (consumtion) และการลงทุน (investment) อยู่เสมอ เมื่อมีลักษณะดังกล่าวจึงทำให้การวัดขนาดของการสะสมทุน (มนุษย์) โดยคำนวณจากจำนวนเงินที่จ่ายไป หรือต้นทุน (ซึ่งจะทำได้ในกรณีของการลงทุนซื้อเครื่องจักร เครื่องมือ และทุนกายภาพอื่น ๆ ที่การใช้จ่ายมีลักษณะเป็นการลงทุนทั้งหมด) จึงมีประโยชน์น้อย และทางออกประการหนึ่งก็คือ ดูขนาดของการสะสมทุนมนุษย์จากอัตราผลตอบแทนของการใช้จ่าย แทนที่จะดูจากต้นทุน

3. นอกจากนี้ วิธีการนี้ยังสอดคล้องกับหลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดในที่นี้ ทรัพยากรที่มีจำกัดคือเงินลงทุน ที่จะต้องจัดสรรไปใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ และในแต่ละกิจกรรมยังแยกเป็นหลายโครงการย่อย ๆ อีกด้วย

กิจกรรมที่มีส่วนในการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ (สุณี ฉัตราคม; และ เสาวณี เกรียร์. 2534 : 15) ได้แก่

1. การศึกษา
2. การฝึกอบรมในงาน

3. การลงทุนในสุขภาพอนามัย
4. ย้ายถิ่น
5. การลงทุนในเด็กเล็ก

การศึกษา เป็นทั้งการบริโภค และการลงทุน เพราะการศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษาทั้งในขณะที่ศึกษาอยู่และในอนาคต การศึกษามีลักษณะที่เป็นทั้งสินค้าส่วนบุคคลและสินค้ามหาชน เพราะการศึกษาให้ประโยชน์แก่ผู้ศึกษาและให้ผลตอบแทนต่อสังคม

การฝึกอบรมในงาน มีบทบาททำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานเพิ่มขึ้นและจัดเป็นการลงทุนในทุนมนุษย์ประเภทหนึ่ง ซึ่งการตัดสินใจในการฝึกอบรมจะขึ้นอยู่กับรายรับที่คาดว่าจะได้รับภายหลังจากฝึกอบรม และค่าใช้จ่ายในการลงทุนฝึกอบรม

การลงทุนในสุขภาพอนามัย กิจกรรมเพื่อสุขภาพเป็นทั้งการบริโภคและการลงทุน การประเมินค่าของกิจกรรมเพื่อสุขภาพ โดยพิจารณาผลทางการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งวัดได้จากผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากแรงงานที่ดีขึ้น และอุปทานแรงงานที่เพิ่มมากขึ้น

การย้ายถิ่น รวมถึงการเคลื่อนย้ายกำลังคน ถือเป็นการลงทุนเนื่องจากต้องมีค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้าย และมุ่งหวังผลตอบแทนที่สูงขึ้น

การลงทุนในเด็กเล็ก ถือเป็นการลงทุนในทุนมนุษย์อีกรูปแบบหนึ่ง การที่เด็กจะเจริญวัยขึ้นมาโดยมีทักษะ ความรู้ความสามารถจะต้องมีการลงทุนตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ซึ่งมารดาจะมีส่วนสำคัญมากในการดูแลทำนุบำรุงบุตร

วิธีการและแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการนำกิจกรรมที่มีการกำหนดรูปแบบไว้อย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และปรับปรุงพฤติกรรมของมนุษย์ในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (Nadler, L. & Nadler. 1989)

1. การฝึกอบรม (Training)

1.1 การฝึกอบรมมีจุดเน้นอยู่ที่งานของบุคลากรในขณะนั้นที่ต้องการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับความสามารถในการทำงาน เพื่อมุ่งให้สามารถทำงานในตำแหน่งงานนั้น ๆ ได้ หรือทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถหรืองานที่มีความยากมากยิ่งขึ้น การฝึกอบรมเป็นความคาดหวังว่า เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านการฝึกอบรมไปแล้วจะสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในทันที หรือมีพฤติกรรมในการทำงานที่เปลี่ยนไปตามความต้องการขององค์การ

2. การศึกษา (Education)

2.1 การศึกษามีจุดเน้นก็เพื่อเตรียมบุคคลให้มีความพร้อมที่จะทำงานเฉพาะกิจหรือกลุ่มงานบางอย่างตามความต้องการขององค์กรในอนาคต การศึกษายังคงเกี่ยวข้องกับการทำงานอยู่แต่จะแตกต่างจากการฝึกอบรม เนื่องจากเป็นการเตรียมเรื่องงานในอนาคตที่แตกต่างไปจากงานในปัจจุบัน การศึกษาที่องค์การใช้เสมอ ๆ ก็เพื่อเตรียมบุคลากรเพื่อการเลื่อนขั้นตำแหน่งงาน หรือให้ทำงานในหน้าที่ใหม่

3. การพัฒนา (Development)

3.1 การพัฒนามีจุดเน้นที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการขององค์การที่ต้องการเจริญเติบโตมีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง การพัฒนามีความเกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์แก่บุคลากรขององค์การ เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นมีความพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความต้องการขององค์การนั่นเอง

ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541 : 62) กล่าวว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

1. การศึกษาในระบบ (Formal education) เป็นวิธีที่ชัดเจนที่สุดโดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ซึ่งรวมเรียกว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการศึกษาเบื้องต้น สำหรับระดับมัธยมศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย แล้วจึงเป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งรวมทั้งวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสถาบันทางเทคนิคชั้นสูงอื่น ๆ

2. การฝึกอบรมในระหว่างประจำการ (On the job training) โดยอาศัยโปรแกรมการศึกษาที่มีระบบ หรือไม่ระบบที่สถาบันจ้างงานหรือการศึกษาผู้ใหญ่จัดขึ้น หรือเกิดจากการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มการเมือง ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม

3. การพัฒนาตนเอง (Seif-development) เป็นการพัฒนาตามความต้องการความรู้ทักษะและสมรรถนะของแต่ละบุคคล เป็นการตระเตรียม และริเริ่มด้วยตนเอง ด้วยการเรียนจากการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์โดยตรงกับค่านิยมทางสังคมที่จูงใจให้มีการอบรม เพื่อเข้าสู่งานอาชีพ หรือเพื่อการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ

แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (บุญคง หันจางสิทธิ์. 2543 : 25-35)

ทรัพยากรมนุษย์ก็คือมนุษย์ที่มีค่ามีคุณภาพซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งทรัพย์คุณภาพดังกล่าวนี้ มีแนวทางในการพัฒนา 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เริ่มจากสถาบันครอบครัว (Family) มารดา บิดา สิ่งแวดล้อมในครอบครัว เป็นที่หล่อหลอมคุณค่าหรือคุณภาพของบุตร ครอบครัวที่ดีมีความรักและความอบอุ่นเป็นรากฐานสำคัญที่จะผลักดันให้เด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาคน พัฒนาสังคมในอนาคตให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สิ่งแวดล้อมใน

ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กทุกด้าน ครอบครัวที่ดีเท่านั้นจะสามารถป้องกันและแก้ไขต้นเหตุของปัญหาสังคมได้ เด็กจะมีสุขภาพกายและใจที่ดีและมีคุณภาพตามศักยภาพสูงสุดของแต่ละคนได้ในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูและการอบรมเด็กในสถาบันครอบครัวเป็นเบื้องต้น

2. คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากการศึกษา (Education) ในที่นี้จะพูดถึงการศึกษาใน 2 ความหมาย คือ

2.1 การศึกษาในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ทุกรูปแบบตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นขบวนการของชีวิต เป็นขบวนการหาความรู้และประสบการณ์ทุกอย่างที่ได้รับตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา กระบวนการดังกล่าวอาจจะอาศัยสื่อการศึกษา คือ บ้าน โรงเรียน วัด สังคมและสิ่งแวดล้อม การศึกษาจึงหมายถึงประสบการณ์รวมที่บุคคลได้รับทั้งในและนอกโรงเรียนและสถาบันการศึกษา และได้สะสมมาตลอดชีวิต การศึกษาในที่นี้คือ ชีวิต (Education is life)

2.2 การศึกษาในความหมายแคบ หมายถึง การเรียนการสอนในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเท่านั้น ประเภทการศึกษาอาจจะแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

2.2.1 การศึกษาในระบบหรือการศึกษาที่มีรูปแบบ (Formal Education)เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นในสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย มีการจัดชั้นเรียน กำหนดหลักสูตรและจำนวนปีที่เรียน และกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้อย่างแน่นอน มีอุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ บุคลากร จำนวนครูและอาจารย์

2.2.2 การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบ (Non-Formal Education) เป็นการศึกษาที่จัดตามความต้องการของประชาชนที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับโรงเรียน หรืออาจเคยได้รับการศึกษาในระดับโรงเรียนมาบ้าง แต่มีเหตุจำเป็นต้องออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา งานการศึกษานอกโรงเรียนในปัจจุบันได้ขยายออกไปกว้างขวางบางประเภทอาจมีหลักสูตรแน่นอน บางประเภทเป็นหลักสูตรระยะสั้น กำหนดเป็นจำนวนชั่วโมงที่เรียน หรือเป็นระยะเวลาสั้น ๆ 3 เดือน หรือ 6 เดือน เป็นต้น

2.2.3 การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการหรือเรียกว่าการศึกษาตลอดชีวิต (Informal Education หรือ Lifelong Education) เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน เรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่ให้ทัศนคติ ค่านิยม ทักษะ ความรู้โดยตรงจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม

3. คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากการฝึกอบรม (Training)

การฝึกอบรม คือ กรรมวิธีที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้พัฒนาในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับประสิทธิภาพการทำงาน และการผลิตในปัจจุบันและอนาคต

การฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แกรี่ เอส เบคเกอร์ (Gary S. Becker; อ้างอิงจาก บุญคง หันจางสิทธิ์. 2543 : 30-34)

3.1 การฝึกอบรมทั่วไป (General Training) เป็นการฝึกอบรมเพื่อจะสร้างเสริมความรู้กว้าง ๆ และเป็นการสร้างประสบการณ์สำหรับงานทั่ว ๆ ไป ผู้รับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้นั้น ๆ ไปใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้ และสามารถจะนำไปใช้ในการทำงานในหน่วยธุรกิจอื่น ๆ ได้อีกด้วย

3.2 การฝึกอบรมเฉพาะ (Specific Training) เป็นการฝึกอบรมที่จำเป็นสำหรับงานใดงานหนึ่งโดยเฉพาะงานของบริษัทหรือหน่วยงาน โดยปกติการฝึกอบรมประเภทนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนายจ้างยิ่งกว่าตัวพนักงาน เพราะงานดังกล่าวนี้อาจจะมีลักษณะเฉพาะ และใช้อยู่ในบริษัทหรือหน่วยงานนั้นเท่านั้น

4. คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากการมีสุขภาพอนามัยและโภชนาการที่ดี (Health and Nutrition) จิตใจและร่างกายมีความสัมพันธ์กัน เวลาเจ็บป่วยไม่สบายจะรู้สึกหงุดหงิดไม่อยากจะทำงานหรือแม้ทำงานก็ไม่ได้ผลเต็มที่ ในทำนองเดียวกันหากเป็นนักเรียน หรือนักศึกษาถ้าสุขภาพไม่ดี ก็ไม่สามารถจะรับการศึกษาได้เต็มที่ การเรียนก็จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร ความรู้ ความสามารถ หรือคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่ควรจะได้รับเต็มที่ก็ได้รับน้อยกว่าปกติ

นักเศรษฐศาสตร์จึงมองว่า การลงทุนในสุขภาพอนามัยจึงเป็นการลงทุนร่วมกับการลงทุนในการศึกษา สุขภาพดี เรียนย่อมได้ผลดี และในทางกลับกัน บุคคลที่ได้รับการศึกษาดีย่อมรู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตนมากกว่าบุคคลด้อยการศึกษา

5. การอพยพ (Migration) เป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์

การที่บุคคลจะต้องตัดสินใจอพยพย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย จากที่หนึ่งไปอยู่อีกที่หนึ่ง ผู้อพยพได้พินิจและพิจารณาแล้วว่า ผลประโยชน์ที่จะได้รับ (Benefit) เช่น รายได้ และผลประโยชน์อื่นใดที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน จากการอพยพครั้งนั้นจะต้องสูงกว่าต้นทุน (Cost) หรือรายจ่ายที่เป็นตัวเงิน ผลได้จะต้องมากกว่าผลเสีย (Benefit > Cost) เขาจึงจะตัดสินใจอพยพ แรงงานที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานคร หรือไปต่างประเทศ ย่อมได้รับความรู้ ประสบการณ์และรายได้มากกว่าที่จะอยู่ถิ่นเดิม จึงเป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์

6. ข่าวสารเกี่ยวกับตลาดงาน (Job-Market Information)

ข่าวสารเกี่ยวกับตลาดงาน เช่น ตำแหน่งงานว่าง (Job Vacancies) คุณสมบัติแรงงานที่ต้องการ (Labour Qualification) และแหล่งที่ต้องการแรงงาน (Employment Location) ข่าวสารดังกล่าวนี้มีประโยชน์มากสำหรับนายจ้างและลูกจ้างการจะได้ข่าวสารเช่นนี้จะต้องมีการเสาะแสวงหาและเสียค่าใช้จ่าย ปกติรัฐบาลจะเป็นผู้ให้บริการข่าวสารนี้และตั้งเป็นศูนย์บริการหางานจะช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการหางาน เมื่อแรงงานหางานได้เร็วย่อมมี

รายได้และเวลาในการหาประสบการณ์มากขึ้นกว่าปกติ ข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดงานจึงช่วยในการเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในการหางานของแรงงานด้วย

7. คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน (Work Experience)

บุคคลที่ได้ลงทุนในการศึกษาตั้งแต่ต้นจนจบมหาวิทยาลัยย่อมต้องการที่จะได้งานทำสมกับความรู้ที่ตนได้เรียนมา การทำงานเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา เอามาใช้ในทางปฏิบัติ เป็นการฝึกฝนจากของจริง (On-The Job Training) การทำงานในหน้าที่จะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน (Work Experience) ทำให้เกิดความชำนาญ (Dexterity) ส่วนเป็นการเพิ่มพูนคุณค่าในตัวทรัพยากรมนุษย์ อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลจะมีงานทำหรือไม่หลังจากจบการศึกษาหรือฝึกอบรมแล้ว ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาดแรงงาน (Labour Market) ว่าเป็นอย่างไร อุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของแรงงานเป็นอย่างไร ข่าวสารการตลาดแรงงานเป็นอย่างไร

8. คุณภาพทรัพยากรมนุษย์ขึ้นอยู่กับสภาวะสิ่งแวดล้อม (Environment)

สิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งถึงวันตาย ในปัจจุบันภัยอันตรายที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อนกำลังคืบคลานเข้ามาครอบคลุมประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรโลกและการนำเอาวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้พัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยในบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้ได้ผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสก็เช่นเดียวกัน ควรจะได้รับการพัฒนาในด้านการเพิ่มทักษะฝีมือ ความรู้ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกอบรมวิชาชีพ การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตลาดงานเพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในการหางานของแรงงาน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่คนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ ซึ่งโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยนั้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพของตนให้มีประสิทธิภาพในท้องถิ่น มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว อีกทั้งเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

2. นโยบายของรัฐบาล

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2546 : 15-17)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2545-2549

ปรัชญา มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพ หากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วิสัยทัศน์ คนพิการมีศักยภาพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

แนวความคิดและทิศทาง

แนวความคิดการดำเนินงานด้านคนพิการทั้งในประเทศ และนานาชาติได้พัฒนาไปอย่างมาก โดยให้ความสำคัญเน้นที่การพัฒนาคนพิการ เพราะเป็นทรัพยากรทางสังคมที่ต้องได้รับการเสริมสร้างศักยภาพอย่างสูงสุดตามสภาพ มีความเสมอภาคที่จะได้รับผลจากการพัฒนาเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปจนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระในครอบครัว ชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และมีความสามารถในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2545-2549 จึงได้วางแนวทางให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแผนและพันธะสัญญาที่ตกลงร่วมกับนานาประเทศ ดังนี้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดสิทธิที่พึงได้รับมีโอกาสรับบริการพื้นฐานทางสังคม และการคุ้มครองทางสังคมอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทางสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยให้ "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องที่ส่งเสริมให้คนพิการได้รับโอกาส สิทธิการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นกฎบัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตัวบุคคล และในความเสมอกันแห่งสิทธิของทั้งชายและหญิง ส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมตลอดจนมาตรฐานแห่งชาติให้ดีขึ้นมีเสรีภาพมากขึ้น

- แผนปฏิบัติการระดับโลกด้านคนพิการ วาระเพื่อการปฏิบัติ และกฎมาตรฐานเกี่ยวกับคนพิการ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคนพิการ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการอันจะเป็นผลดีแก่การป้องกันความพิการ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ด้วยการตระหนักถึงเป้าหมายของการมีโอกาสและส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของคนพิการในชีวิตสังคม ตลอดจนการพัฒนาความเสมอภาคกับคนทั่วไปให้เป็นจริงจากแนวคิด และแนวทางดังกล่าว จึงกำหนดเป็นทิศทางดังนี้

(1) ส่งเสริมให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคม มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ และมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(2) เร่งเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยเฉพาะการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยความพิการ สื่อ และความช่วยเหลือ ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล

(3) ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา รวมทั้งสนับสนุนใช้ผลการวิจัยเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(4) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของคนพิการและองค์กรเพื่อคนพิการ พร้อมทั้งจัดระบบการสนับสนุนการประสานงานแบบเครือข่ายขององค์กรภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทั้งในด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแบบบูรณาการ

(5) พัฒนากองทุนเพื่อสนับสนุนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในทุกด้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคม มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ และมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

2. เพื่อให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคม รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตระหนักรู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. เพื่อส่งเสริมการรวมตัวของคนพิการและครอบครัวของคนพิการ เป็นเครือข่ายองค์กรช่วยเหลือตนเองของคนพิการ ให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน และก้าวหน้า

5. เพื่อให้คนพิการได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาศักยภาพแบบบูรณาการ ทั้งทางด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพและสังคมอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล

เป้าหมาย

1. คนพิการ ครอบครัวของคนพิการ ชุมชนและสังคมทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศ มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับคนพิการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพิ่มขึ้น

2. คนพิการ ครอบครัวของคนพิการ ชุมชน สังคม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน ตระหนักรู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

3. มีกลไกทางกฎหมาย เพื่อพัฒนาและคุ้มครองคนพิการให้มีความเสมอภาคกับคนทั่วไป

4. คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาศักยภาพแบบบูรณาการทั้งทางด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม อย่างเต็มศักยภาพแต่ละบุคคลอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล

5. คนพิการและผู้ปกครองคนพิการในทุกท้องถิ่น รวมตัวเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

6. องค์กรภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อคนพิการดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยประสานแบบเครือข่ายกับองค์กรคนพิการ

7. คนพิการได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15 ต่อปี

8. คนพิการมีงานทำเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี

9. คนพิการสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะ ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยีได้ อย่างน้อยร้อยละ 20 ของบริการที่มีอยู่

10. คนพิการทั้งในเมือง และชนบททั่วประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น ทั้งด้านร่างกายสติปัญญา จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

11. คนพิการและครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และประกอบกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะเพิ่มขึ้น

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มีเป้าหมายในการฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitation) แก่คนพิการแต่ละรายให้มีการเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสมรรถภาพดีขึ้น โดยอาศัยวิธีทางการแพทย์ การศึกษา ทางสังคมและทางการประกอบอาชีพ ซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับสภาพความพิการที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการดังนี้ (ขนิษฐา เทวันทรภักติ. 2540 : 20-23)

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ (Medical Rehabilitation) ได้แก่ การรักษา การป้องกัน การปรับสภาพและการแก้ไขสภาพความพิการ เพื่อเป็นการป้องกันสาเหตุความพิการ โดยการตรวจวินิจฉัย การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ยา การศัลยกรรม กายภาพบำบัด อาชีวบำบัด พฤติกรรมบำบัด จิตบำบัด การแก้ไขการพูด การช่วยเหลือกายอุปกรณ์ เช่น

แขนเทียม ขาเทียม วอลค์เกอร์ และเครื่องช่วยความพิการ เช่น ไม้ค้ำยัน รถโยก รถเข็น (Wheelchair) เป็นต้น

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา (Education Rehabilitation) ได้แก่การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและคนพิการให้ได้รับสิทธิ โอกาส และบริการทางการศึกษา การศึกษาสายสามัญ อุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยการเรียนร่วมกับบุคคลปกติ หรือการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษานอกโรงเรียน หรือการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพ (Vocational Rehabilitation) ได้แก่ การได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับความพิการ การจัดหางานและการจ้างงานตามอัตราส่วนในสถานประกอบการเอกชนตามกฎกระทรวง เรื่องการจ้างงานคนพิการ รวมถึงการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพอิสระ โดยสามารถกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพได้ จากเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

4. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม (Social Rehabilitation) ได้แก่ การให้การช่วยเหลือและชี้แนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจสภาพปัญหาของบุคคลพิการซึ่งอาจมีปัญหาทางด้านอารมณ์หรือจิตใจ ให้เกิดการยอมรับสภาพความเป็นจริง กล้าเผชิญปัญหา มีความเข้มแข็งอดทน และการปรับเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อของคนในสังคมต่อคนพิการ เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมและสังคม

มาตรการในการสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดมาตรฐานสากลในการรับรองเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการเข้าทำงาน โดยมีมติให้ประกาศใช้ "อนุสัญญาว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพและการจ้างงาน (คนพิการ) เข้าทำงาน" (อนุสัญญา ฉบับที่ 159) มีสาระสำคัญให้ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพการมีงานทำของคนพิการ โดยเน้นคนพิการทุกประเภท

สมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ในสมัยประชุมที่ 37 ปี พ.ศ. 2525 ได้รับรอง "แผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยเรื่องคนพิการ" โดยได้ให้ข้อเสนอในการวางแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ ซึ่งระบุว่าการส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสได้งานทำอย่างคนทั่วไปนั้น อาจนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้กับนายจ้างโดยวิธีการนั้น ๆ ไม่ควรเป็นข้อจำกัดโอกาสในการได้รับการจ้างงานของคนพิการ และไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน วิธีการนั้นขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ของประเทศนั้น ๆ เช่น การลดภาษี การให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรือวิชาการแก่คนพิการ การสงวนงานบางอย่างไว้ให้แก่คนพิการ การสร้างงานในระบบอัตราส่วนโดยมาตรการจูงใจเป็นที่ตั้งการให้เงินกู้ยืมหรือเงินช่วยเหลือแก่ธุรกิจขนาดย่อมและสหกรณ์ที่จ้างคนพิการทำงาน เป็นต้น และยังได้เสนอแนะให้มีการร่วมมือ

กันทั้งในระดับส่วนกลางและท้องถิ่น ระหว่างรัฐบาล นายจ้าง และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนาแผนงานและนำไปปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้คนพิการได้รับโอกาสดีขึ้นและกว้างขวางขึ้นในการหางานทำ วาสนา ตะเภาพงษ์ (สุรางค์รัตน์ วศินารมณ์; และ คณะ. 2543 : 4-5; อ้างอิงจาก วาสนา ตะเภาพงษ์. 2537 : 26-28)

กล่าวโดยสรุป คือ รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาคน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549 มีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543 : 4) โดยมีการตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ไปดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 เป็นแผนที่มีจุดเน้นการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการแพทย์ การศึกษา การอาชีพและการจ้างงาน และด้านสังคม

3. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

ประวัติของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย (สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. 2546 : 49-53)

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยได้ก่อตั้งในนามของสมาคมคนตาบอดกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2510 จากคำปรารภของมิสเจนีวีฟ คอลฟิลด์ สตรีชาวอเมริกัน ผู้ที่ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อการรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันพิทักษ์และรักษาสิทธิอันพึงมีพึงได้โดยชอบธรรม และเพื่อพัฒนา ส่งเสริม และสร้างให้แก่คนตาบอดที่ยังขาดโอกาสในสังคมให้ได้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การบริหารงานของสมาคมฯ คณะกรรมการได้จัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริการ และฝ่ายพัฒนา

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ควบคุมดูแลและกำหนดนโยบายต่างๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสามารถบรรลุสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ งานในส่วนที่รับผิดชอบได้แก่ การจัดการประชุม การเงิน การบัญชี อาคารสถานที่ การจัดระบบทะเบียนสมาชิก การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2. ฝ่ายบริการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในอันที่จะมุ่งบริการแก่สมาชิกในด้านสวัสดิการต่างๆ เช่น การรับเรื่องราวร้องทุกข์และงานด้านกฎหมาย การจัดสรรเงินทุนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในขั้นพื้นฐานของสมาชิก เช่น ทุนสงเคราะห์การคลอดบุตร

เงินทุนการศึกษา เงินทุนผู้ประสบภัยจากความเดือดร้อนเฉพาะหน้า รวมทั้งทุนการฌาปนกิจศพ เป็นต้น

3. ฝ่ายพัฒนา มีหน้าที่รับผิดชอบงานเพื่องานการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดฝึกอบรมและสัมมนาให้แก่สมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดสัมมนาผู้นำการบริหารองค์กรเบื้องต้น การจัดฝึกอบรมการพูดในที่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อมุ่งประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและสร้างทัศนคติที่ดีงามในเรื่องการดำรงชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

บทบาททั่วไปของสมาคมฯ

การส่งเสริมคุณภาพชีวิต

1. การดำเนินงานโดยมีห้องสมุดคนตาบอดแห่งชาติ ได้จัดทำห้องสมุดแถบเสียงและซีดีเสียง และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิกด้วยการผลิตในรูปแบบของแถบเสียง และซีดีที่บันทึกการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ทั้งด้านตำราวิชาการ สารคดี บันเทิงคดี วารสารและหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2. สมาคมฯ ร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีการศึกษานอกโรงเรียนหรือที่เรียกกันว่า การเรียนระบบทางไกลขึ้น ซึ่งมีสมาชิกให้ความสนใจเข้ารับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมเป็นจำนวนกว่าร้อยคน นับเป็นมิติใหม่ซึ่งสมาคมฯ และกศน. ได้ใช้ความพยายามร่วมกันในอันที่จะยกระดับการศึกษาของสมาชิกที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษามาก่อน ให้มีวุฒิภาวะสูงขึ้น

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้คนตาบอดได้รับโอกาสทางการฟื้นฟูสมรรถภาพ ในกรณีที่ผู้ซึ่งประสบชะตากรรมที่เกิดมีอันเป็นต้องสูญเสียดวงตาขึ้นอย่างกระทันหันโดยไม่คาดคิดมาก่อน ทำให้จิตใจได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง สมาคมฯ จึงให้การสนับสนุนโดยการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อจะได้รับการปรับตัวให้อยู่ในสภาวะที่เป็นปกติ และสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความหวังต่อไป

โครงการส่งเสริมอาชีพ

1. สมาคมฯ ได้เปิดศูนย์บริการนวดแผนโบราณเพื่อสุขภาพขึ้น ณ ศูนย์การเรียนและสาธิตอาชีพคนตาบอด (จรัญ 11) เพื่อสนับสนุนให้ผู้ที่สำเร็จหลักสูตรการนวดแผนโบราณได้เข้าทำงานในศูนย์นวดแผนโบราณของสมาคมฯ ซึ่งสามารถให้บริการได้ทั้งสมาชิกและบุคคลทั่วไปไม่น้อยกว่าเดือนละสองร้อยคน

2. อาชีพพนักงานรับโทรศัพท์ในสำนักงานและบริษัทห้างร้านทั่วไป สมาคมฯ ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางประสานงานให้สมาชิกได้มีโอกาสเข้าทำงานเป็นพนักงานรับโทรศัพท์ ตามที่

มีเจ้าของกิจการบริษัท ห้างร้านเป็นผู้ติดต่อขอมา รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมการทำงานในหน้าที่พนักงานรับโทรศัพท์ให้แก่สมาชิก เพื่อการเตรียมพร้อมในการประกอบอาชีพด้วย

3. การส่งเสริมอาชีพพนักงานคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า ระบบของข้อมูลข่าวสารกำลังเป็นที่นิยมและมีบทบาทอย่างมากในทุกวงการ ในขณะนี้มีคนตาบอดจำนวนหนึ่งมีความรู้ความสามารถในการทำงานด้านคอมพิวเตอร์ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าคนปกติทั่วไป ดังนั้นสมาคมฯ จึงมีโครงการที่จะส่งเสริมให้คนตาบอดได้มีหนทางเลือกใหม่บนเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จก้าหน้าในอนาคต

4. จัดประสานงานติดต่อหมอนวดไปตามสถานประกอบการต่างๆ ที่ขอมากับทางสมาคมฯ

การมีส่วนร่วมในสังคม

1. คนตาบอดทั้งหลายทั่วไป ไม่ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกล ณ ที่แห่งใดก็ตาม ต่างก็มีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในสังคมด้วยกัน โดยถือเอาวโรกาสอันเป็นวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เหล่าพสกนิกรที่เป็นคนตาบอดจะแสดงออก ซึ่งความพร้อมใจร่วมกันสละโลหิตโดยผ่านทางสภากาชาดไทย ทั้งนี้ด้วยมีเจตนารมย์อันแน่วแน่เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่ล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์

2. ในด้านการต่างประเทศ สมาคมฯ ได้มีส่วนร่วมเป็นสมาชิกของสหพันธ์คนตาบอดโลกและองค์การคนพิการนานาชาติ เมื่อถึงวาระการประชุมขององค์กรที่เกี่ยวข้องในแต่ละครั้ง สมาคมฯ ก็จะได้รับเกียรติเชิญให้เข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อระดมความคิดเห็นให้เป็นที่ปรากฏ อีกทั้งยังได้รับความไว้วางใจจากที่ประชุมให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในระดับภาคอีกด้วย

3. การแข่งขันกีฬา ไม่ว่าจะเป็นโอกาสใด ๆ ก็ตาม ที่มีการจัดการแข่งขันกีฬาคนพิการขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ สมาคมฯ ได้ถือเป็นภาระและเป็นกิจกรรมอันสำคัญประการหนึ่งในอันที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้คนตาบอดไปมีส่วนร่วมในการเข้าแข่งขันด้วย

การขยายสาขา

เนื่องจากคนตาบอดส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท และนับว่าเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคม ในฐานะที่สมาคมฯ เป็นองค์กรคนตาบอดระดับชาติ คณะกรรมการจึงได้มุ่งมั่นที่จะกระจายความเจริญโดยขยายบริการไปยังคนตาบอดเหล่านั้นให้ได้อย่างทั่วถึง ปัจจุบันสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยมีสาขาสำนักงานภาคดังนี้คือ

1. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยสาขาภาคเหนือ ตั้งอยู่ที่ 276 ม.4 ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ 50140 โทรศัพท์ 0-5342-4447

2. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เลขที่ 178/129 ม.พิมานเทพ ถ.ประชาสโมสร อ.เมือง จ.ขอนแก่น 400 โทรศัพท์-โทรสาร 0-4333-8258

3. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยสาขาภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ เลขที่ 85/1-2 ซ.บุญอยู่ ถ.ดินแดง สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0-2246-3835 ต่อ 103 โทรสาร 0-2247-3390

4. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคกลาง เลขที่ 126/170 เคหะชุมชนนนทบุรี ต.ปากเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 0-2964-0561 โทรสาร 0-2964-2561

5. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศสาขาภาคใต้ เลขที่ 130/216 (ตรงข้าม บ.ข.ส.ใหม่) ด.วัดประดู่ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000 โทรศัพท์ 0-7720-1144

4. โครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

หลักการและเหตุผล (สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย : 2544)

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข จัดทำโครงการฝึกอาชีพให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส เพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน โดยเข้ารับการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การเขียน-อ่านอักษรเบรลล์และการใช้ไม้เท้าขาวในการเดินทางซึ่งบุคคลเหล่านี้จะสามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพในท้องถิ่นมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว อีกทั้งเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

การที่คนตาบอดได้เปลี่ยนสถานภาพ จากบุคคลผู้ด้อยโอกาสต้องเป็นภาระของครอบครัวมาสู่การเป็นผู้ที่ความถึงพร้อมในการพึ่งตนเอง และพร้อมจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของท้องถิ่นในระยะเวลา 140 วัน และภายใต้งบประมาณที่จำกัด นับได้ว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงก้าวสำคัญแห่งประวัติศาสตร์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดในประเทศไทยซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของหลายฝ่ายจึงถือได้ว่าเป็นการใช้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เป็นโอกาสในการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและผู้ด้อยโอกาสตามนโยบายของรัฐอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. สร้างโอกาสในการมีงานทำให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส
2. ลดปัญหาด้านเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวและคนตาบอด
3. ฟื้นฟูและเสริมสร้างกำลังทรัพยากรมนุษย์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชน

แนวทางการดำเนินโครงการ

1. ชมรมคนตาบอดหรือสมาคมคนตาบอดประจำจังหวัด จัดเตรียมหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมการฝึกอาชีพนวดแผนไทย ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น

2. ประชุมพิจารณารายละเอียดของโครงการกับกรรมการบริหารแต่ละสมาคมฯ ภาคประชาสงเคราะห์จังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือและการสนับสนุน

3. ติดตามผลการฝึกอบรมทั้งในระหว่างที่อยู่ในการฝึกอบรมและภายหลังสำเร็จการฝึกอบรม โดยสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยร่วมกับผู้แทนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

4. การประเมินผลโครงการ โดยสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยร่วมกับผู้แทนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมาย

คนตาบอดในจังหวัด	ปีละ 9 คน
สตรีผู้ด้อยโอกาส	ปีละ 3 คน

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. วิชาชีพหลักสูตรการนวดแผนไทย
2. หลักสูตรเสริม

2.1 การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันและการใช้ไม้เท้าขาวในการเดินทาง (Orientation and Mobility)

2.2 การอ่าน - เขียนอักษรเบรลล์ (หนังสือคนตาบอด)

2.3 เสริมทักษะความรู้หลักสูตรการบริหารการจัดการ

2.4 ฝึกทักษะหลังการฝึกอบรม ฝึกงานทั้งในและนอกสถานที่ โดยให้บริการนวดแผนไทยแก่คนในชุมชนต่าง ๆ ไม่คิดค่าตอบแทน ใน 1 สัปดาห์ ให้มีวันหยุด 1 วัน ตลอดโครงการ 140 วัน มี 20 สัปดาห์ รวมหยุด 20 วัน

แผนการดำเนินโครงการ

เดือนตุลาคม 2543 ติดต่อและประสานงาน เพื่อขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. เดือนพฤศจิกายน 2543 ประชาสัมพันธ์ และรับสมัครคนตาบอดเข้าร่วมโครงการ โดยมีประชาสงเคราะห์จังหวัด ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นผู้ให้คำแนะนำและดำเนินการ

2. เดือนธันวาคม 2543

3.1 จัดตั้งคณะกรรมการโครงการ

3.2 กำหนดบุคลากรเพื่อดำเนินภารกิจตามวัตถุประสงค์

3.3 จัดเตรียมอุปกรณ์

3.4 คัดเลือกคนตาบอดเข้ารับการฝึกอบรม

4. เดือนมกราคม 2544 เริ่มจัดฝึกอบรมคนตาบอด

หมายเหตุ สมาคมฯ จะดำเนินการทันทีหลังจากการได้รับการอนุมัติโครงการ

5. จัดฝึกอบรมระยะเวลา 5 เดือน

4.1 วิชาชีพนวดแผนไทย 300 ชั่วโมง (จำนวน 50 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง)

4.2 การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันและการเดินไม้เท้าขาว 60 ชั่วโมง (จำนวน 10 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง)

4.3 การฝึกอบรมการอ่าน-เขียนอักษรเบรลล์ 250 ชั่วโมง (จำนวน 42 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง)

4.4 เสริมทักษะความรู้ด้านการบริหารการจัดการ 30 ชั่วโมง (จำนวน 5 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง)

4.5 ให้บริการในโครงการสถานที่ตั้งโครงการ 30 ชั่วโมง 5 แห่ง (จำนวน 5 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง)

3. ประชุมสรุปผลการดำเนินโครงการ

งบประมาณดำเนินการ

1. งบประมาณรายจ่าย

1.1 ค่าตอบแทนวิทยากรฝึกอบรมนวดแผนไทย หลักสูตร 300 ชั่วโมง ๆ ละ 300 บาทเป็นเงิน 90,000 บาท (สมาคมฯ จะตกลงกับวิทยากรนวดให้แบ่งค่าตอบแทนครึ่งหนึ่งเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายส่วนอื่นที่ยังขาด) (ขอรับจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน)

1.2 ค่าตอบแทนวิทยากรฝึกอบรมการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน และการใช้ไม้เท้าขาวในการเดินทาง 60 ชั่วโมง ๆ ละ 150 บาท เป็นเงิน 9,000 บาท (ขอรับจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน)

1.3 ค่าตอบแทนวิทยากรฝึกอบรมการอ่าน - เขียนอักษรเบลล์ 250 ชั่วโมง ๆ ละ 150 บาท เป็นเงิน 37,500 บาท (ขอรับจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน)

1.4 ค่าตอบแทนวิทยากรฝึกอบรมการเสริมทักษะความรู้ ด้านการบริหารการจัดการ จำนวน 30 ชั่วโมง ๆ ละ 150 บาท เป็นเงิน 4,500 บาท (ขอรับจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน)

1.5 ค่าวัสดุอุปกรณ์ 19,246.50 บาท (ขอรับจากสำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

1.5.1 ค่าชุดเครื่องนอน 15,480 บาท

- ค่าที่นอน 800 บาท x 9 คน = 7,200 บาท
- ค่าหมอน 100 บาท x 9 คน = 900 บาท
- ค่าผ้าปู และ ปลอกหมอน 210 บาท x 18 คน = 3,780 บาท
  จัดซื้อที่ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)
- ค่าชุดฝึกนวด 400 บาท x 9 คน = 3,600 บาท

1.5.2 ค่าสเลท สไตลัส 160.50 บาท x 9 คน = 1,444.50 บาท

1.5.3 ค่าม้วนเทปหลักสูตร 21.50 บาท x 12 ม้วน x 9 คน = 2,322 บาท

หมายเหตุ : ไม้เท้าขาวให้นำสมุดคนพิการไปยื่นขอเบิกจากศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ โดยผ่านโรงพยาบาลประจำจังหวัด

1.6 ค่าอาหาร 50 บาท x 12 คน x 140 วัน = 84,000 บาท
(ขอรับจากสำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

1.7 ค่าพาหนะเดินทาง รับและส่งกลับตลอดโครงการ 300 บาท x 12 คน = 3,600 บาท (ขอรับจากสำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

1.8 ค่าพาหนะในการให้บริการนวดในชุมชนท้องถิ่น 10 แห่ง x 800 บาท = 8,000 บาท (ขอรับจากสำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

1.9 ค่าประสานงาน = 5,000 บาท(ขอรับจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย)

1.10 ค่าวิทยากรประเมินผล = 1,500 บาท
(ขอรับจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย)

1.11 เบ็ดเตล็ด = 5,000 บาท (ขอรับจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย)

รวมรายจ่าย 267,346.50 บาท

2. งบประมาณรายรับ

2.1 รับจากสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 114,846.50 บาท

2.2 รับจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 141,000 บาท

2.3 รับจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย จำนวน 11,500 บาท

รวมรายรับ 267,346.50 บาท

สถานที่ดำเนินการ

ชมรมคนตาบอดประจำจังหวัด โดยผู้แทนคนตาบอดประจำจังหวัดร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เลขที่ 85/1-2 ซอยบุญอยู่ ถนนดินแดง แขวงสามแสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0 2247-6037, 0 2246-3835 ต่อ 304 โทรสาร 0 2245-9846 เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน คุณสุรีพร ใจบริสุทธิ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส สามารถพึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งของครอบครัวในทางเศรษฐกิจโดยประกอบอาชีพนวดแผนไทย ตามสถานประกอบการเอกชนหรือของตนเอง
2. ลดปัญหาการย้ายถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพในเมืองใหญ่หรือกรุงเทพฯ
3. คนตาบอดสามารถเป็นส่วนหนึ่ง ในการสร้างความเข้มแข็งและร่วมผลักดันให้ชุมชนก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ใช้วิชาความรู้ที่ได้รับให้บริการนวดแผนไทยแก่ครอบครัว ญาติมิตรและชุมชนท้องถิ่นของตน

หมายเหตุ : เมื่อโครงการฝึกอบรมฯ สิ้นสุดลง จะขออนุมัติมอบวัสดุ, อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกให้แก่คนตาบอดทุกคนเพื่อไว้ใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที

จึงอาจสรุปได้ว่า โครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เป็นโครงการที่ส่งเสริมโอกาสความเท่าเทียมกันของคนในสังคม เพราะคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสในฐานะที่เป็นพลเมืองผู้ผลิต (Productive People) และไม่เป็นภาระต่อสังคม (Burdened People) อีกต่อไป หากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สร้างโอกาสในการมีงานทำให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ลดปัญหาด้านเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวและคนตาบอด ฟื้นฟูและเสริมสร้างกำลังทรัพยากรมนุษย์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนต่อไป

5. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดปราจีนบุรี (ศิริวรรณ คุ้มโห้. 2546 : 169)

พื้นที่	4,672,362 ตารางกิโลเมตร
จำนวนประชากร	441,162 คน ชาย 221,347 คน หญิง 219,815 คน

จำนวนประชากรที่พิการทางการมองเห็นที่จดทะเบียนคนพิการ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง 30 กันยายน 2546 รวม 148 คน ชาย 81 คน หญิง 67 คน

เขตการปกครอง	แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ ได้แก่ 1.เมืองปราจีนบุรี 2. กบินทร์บุรี 3. นาดี 4. บ้านสร้าง 5. ประจันตคาม 6. ศรีมหาโพธิ์ 7. ศรีมโหสถ
สินค้าพื้นเมือง	หน่อไม้ เครื่องจักสาน ผ้าไหม
ต้นไม้ประจำจังหวัด	ต้นศรีมหาโพธิ์
อาชีพหลัก	ทำสวนผลไม้ ป่าไม้ ปศุสัตว์
ตราประจำจังหวัด	ต้นศรีมหาโพธิ์
ค่าแรงขั้นต่ำ	138 บาท ต่อวัน

ประชากร

จังหวัดปราจีนบุรีมีจำนวนประชากร จำนวน 441,162 คน เป็นชาย 221,347 คน หญิง 219,815 คน ความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากรคิดเป็น 92.70 คน ต่อตารางกิโลเมตร ในพื้นที่นอกเขตเทศบาลที่มีประชากรรวมตัวกันหนาแน่นมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองปราจีนบุรี คิดเป็น 206.01 คน ต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอนาดี คิดเป็น 139.92 คน ต่อตารางกิโลเมตร ส่วนอำเภอที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอนาดี คิดเป็น 38.80 คน ต่อตารางกิโลเมตร

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่พิการทางการมองเห็นที่จดทะเบียนคนพิการ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง 30 กันยายน 2546 รวม 148 คน ชาย 81 คน หญิง 67 คน

(ที่มาข้อมูล : สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด)

แรงงานและภาวะการมีงานทำ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารฯ. 2542 : 3)

จากข้อมูลรายงานสถิติจังหวัดปราจีนบุรี เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 จังหวัดปราจีนบุรีมีประชากรอยู่ในวัยแรงงาน 208,849 คน และประชากรผู้ไม่อยู่ในวัยแรงงาน 101,945 คน ซึ่งประชากรผู้อยู่ในวัยแรงงานนั้น แบ่งออกเป็นผู้มีงานทำ 197,038 คน และผู้ไม่มีงานทำ 8,075 คน และวัยแรงงานที่รอฤดูกาล 3,732 คน

การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 70 ของ จำนวนครัวเรือนทั้งหมด นอกนั้นประกอบอาชีพด้านพาณิชยกรรม รับจ้าง และด้านอุตสาหกรรม ซึ่ง

แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ในลักษณะประกอบกิจการเป็นโรงงานอุตสาหกรรม และลักษณะการประกอบการประเภทหัตถกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ เสื่อกก ไม้กวาด ทอผ้า ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทำหมวกใบลาน ส่วนใหญ่ราษฎรจะผลิตสินค้าหัตถกรรมเป็นอาชีพเสริม หรือทำขึ้นไว้ใช้ในครัวเรือน ในช่วงว่างงานจากการประกอบอาชีพหลักด้านเกษตร การผลิตหัตถกรรมประเภทใดนั้นขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ในท้องถิ่น และพื้นที่ประกอบอาชีพเดิมของครอบครัวเป็นหลัก

6. ความรู้เกี่ยวกับคนพิการและสตรีผู้ด้อยโอกาส

6.1 ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้จำแนกประเภทของคนพิการ ออกเป็น 5 ประเภท (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2539 : 14-15) ดังนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น
2. คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

1. คนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ คนที่มีสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือคนที่มีสายตาแคบกว่า 30 องศา

2. คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้แก่

2.1 คนที่ได้ยินเสียงที่ความถี่ 500 เฮิรตซ์ 1000 เฮิรตซ์ หรือ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ดีกว่าที่มีความดังเฉลี่ยดังต่อไปนี้

2.1.1 สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี เกิน 40 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียง

2.1.2 สำหรับคนทั่วไปเกิน 55 เดซิเบลขึ้นไปจนไม่ได้ยินเสียง หรือ

2.2 คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องในการเข้าใจ หรือการใช้ภาษาพูดจนไม่สามารถสื่อความหมายกับคนอื่นได้

3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่

3.1 คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจนและไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้ หรือ

3.2 คนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขา หรือลำตัวอันเนื่องมาจากแขนหรือขาขาด อัมพาต หรืออ่อนแรง โรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรค

เรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวัน หรือดำรงชีวิตในสังคมเยี่ยงคนปกติได้

4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์ ความคิดจนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเอง หรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น

5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องทางสติปัญญา หรือสมองจนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาปกติได้

สำหรับคนพิการที่ศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะคนพิการทางการมองเห็น

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของความพิการเกี่ยวกับการมองเห็น คือ คนตาบอด หมายถึง มองไม่เห็น หรืออาจมองเห็นบ้างแต่ไม่มากนัก จนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ตามัวหรือบกพร่องทางการมองเห็น หมายถึง มองเห็นได้บ้าง แต่มีปัญหาในการเรียนหนังสือหรือช่วยเหลือตนเอง ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษช่วย (อารยา อรุณนนท์ชัย. 2538 : 37-38; อ้างอิงจาก รัชดิกร แสงศร. 2531 : 29)

สรุปได้ว่าคนตาบอดในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง คนที่มีสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือคนที่มีสายตาแคบกว่า 30 องศา เป็นคนตาบอด มองไม่เห็น หรือเห็นได้น้อยมาก มีลานสายตาเลือนรางในระดับที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษช่วย ซึ่งเขาอาจจะไม่สะดวกที่จะไปประกอบอาชีพอื่น ๆ และไม่มีสภาพความพิการอื่นซ้ำซ้อนจนไม่สามารถที่จะเข้ารับการฝึกอบรมนวดแผนไทยได้

ปัญหาของคนพิการ

บุคคลที่มีร่างกายไม่สมประกอบ ส่วนใหญ่มักมีปัญหาทางอารมณ์ และจิตใจติดตามมาอันเนื่องมาจากความคับข้องใจ ความวิตกกังวลและความผิดหวังในสภาพความพิการของตน คนพิการส่วนใหญ่มักคิดว่าคนทั่วไปรังเกียจ สมเพชและเยาะหยันในความพิการของตน ความคิดเช่นนี้หากเกิดมีมากขึ้น จะทำให้คนพิการแยกตนเองไปอยู่โดดเดี่ยว (Isolation) และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ในที่สุด ผลของสภาพความพิการของร่างกายที่มีต่อจิตใจ หรือสุขภาพจิตที่สำคัญ (สิรินาฏ บุณยเกียรติ. 2535 : 15 -16) ได้แก่

1. คนพิการมักจะมีการปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยากกว่าบุคคลธรรมดา มักแสดงความประพฤติผิดแปลกไปเมื่ออยู่ในหมู่คนธรรมดา แต่ก็มีอยู่มากที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าบุคคลธรรมดา

2. การแสดงความประพฤติที่ผิดแปลกออกไปนี้ มักจะไม่เกิดขึ้นเมื่ออยู่ในหมู่คนพิการด้วยกัน คนพิการมักจะแสดงอาการต่าง ๆ คือ ขี้อาย ไม่ชอบการสังสรรค์ เป็นต้น

3. คนพิการมักจะใช้ชีวิตของพวกตนไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้เวลา ดูแลและรักษาในระยะยาว เพื่อให้คนพิการเหล่านั้นปรับตัวเองให้ถูกวิธี

4. คนพิการที่มีประวัติว่ามีความพิการมานาน ๆ ย่อมปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยากกว่าผู้ที่มีความพิการในระยะสั้น

จากผลทั้ง 4 ข้อดังกล่าวข้างต้น ได้นำไปสู่ทฤษฎีเกี่ยวกับความพิการ 2 ประการ คือ

1. รูปลักษณะหรือภาพของตัวเอง (Body - Image) ซึ่งเกิดขึ้นในใจ เจ้าของทฤษฎี คือ ซิลเดอร์ ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในมโนภาพของรูปร่างของคน เมื่อร่างกายส่วนหนึ่งส่วนใดสูญเสียไป เช่น การสูญเสียในหน้าที่ของอวัยวะการมีมโนภาพในร่างกายที่เปลี่ยนไปนี้ย่อมทำให้จิตใจแปรปรวนไปด้วย การมีมโนภาพในร่างกายเปลี่ยนแปลงไปนี้มีผลกระทบต่อผู้ที่พิการมาตั้งแต่วัยเด็ก เพราะมักจะมีมโนภาพหรืออยู่กับเหตุการณ์ในอดีต ยากที่จะเกิดความสมบูรณ์ทางจิตใจได้เท่าที่ควร เกิดปัญหาทางอารมณ์มีความไม่มั่นคงทางจิตใจ ทำให้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้หรือไม่มีสุขภาพจิตที่ดี

1. ปมด้อย (Inferiority - Complex) ความรู้สึกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยตนเองคิดว่าเป็นผู้ที่ด้อยกว่าหรือหย่อนสมรรถภาพกว่าคนอื่น เจ้าของทฤษฎี คือ อัลเฟรด แอดเลอร์ ซึ่งพบว่า ความผิดปกติของอวัยวะในร่างกายที่เป็นเหตุให้เกิดความแปรปรวนทางจิตใจ ทำให้เกิดเป็นปมด้อยเพราะมีการเปรียบเทียบกับผู้อื่นและหาทางแก้ไขโดยอัตโนมัติเพื่อชดเชยและข่มปมด้อยที่มีอยู่

การที่บุคคลจะมีการปรับตัวดีหรือไม่นั้น สาเหตุไม่ได้มาจากความพิการแต่อย่างเดียว ลักษณะความพิการเป็นเพียงข้อมูลในหลาย ๆ ข้อมูลเท่านั้นคนพิการลักษณะเดียวกันอาจมีปัญหาในการปรับตัวที่ต่างกันออกไป หรือปัญหาชนิดเดียวกันที่บุคคลพิการ 2 คน ประสบอาจเนื่องมาจากสาเหตุความพิการที่ต่างกันออกไป (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2516 : 16)

เด็กตาบอดจัดเป็นเด็กพิการทางร่างกายประเภทหนึ่ง ดังนั้นเด็กตาบอดย่อมมีปัญหาในการปรับตัวเช่นเดียวกับเด็กพิการทั่วไปลักษณะตาบอดเป็นลักษณะของความพิการที่เห็นได้เด่นชัด เป็นความพิการที่น่าสงสารกว่าความพิการประเภทอื่น คนตาบอดมักจะได้รับการช่วยเหลือและการเห็นใจจากสังคมมีการจัดตั้งมูลนิธิหรือองค์กร เพื่อให้การช่วยเหลือแก่คนตาบอด (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2516 : 14)

ความรู้สึกของคนตาบอดนั้น จะแตกต่างกันออกไปอย่างมากมาย แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสะท้อนที่เขาได้รับจากบุคคลใกล้เคียงและจากสังคมในกลุ่มของเขา บิดา มารดาของเด็กตาบอดจึงมักเป็นบุคคลสำคัญในชีวิตเขา

นอกจากนี้ลักษณะตาบอดจึงมีผลถึงพัฒนาการ ในด้านการรับรู้ของเด็กอีกด้วย เด็กไม่สามารถที่จะนึกภาพของขนาดภูเขา ขนาดของที่ราบสูง หรือขนาดของความสำคัญที่ของสองสิ่งมีต่อกันเนื่องจากไม่สามารถมองเห็นได้ สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นความลึกลับสำหรับเด็กตาบอด

ก่อให้เกิดความรู้สึกมีปมด้อย น้อยใจตนเองและบ่อยครั้งเข้าก็กลายเป็นความโกรธตนเองเก็บเอาความไม่พอใจต่าง ๆ เข้าไว้ภายใน

มณเฑียร บุญตัน (2543 : 66) กล่าวว่า คนตาบอดนับเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งมีอยู่จริงและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ในขณะเดียวกัน ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมเกี่ยวกับคนตาบอดย่อมมีผลกระทบต่อการปฏิบัติพวกเขาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ยิ่งหากความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับคนตาบอด มีแนวโน้มไปในทางลบ (ไม่สร้างสรรค์) ได้รับการถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนก็ย่อมเป็นการแน่นอนที่ว่าการปฏิบัติต่อคนตาบอดจะเป็นไปในทางที่ไม่สร้างสรรค์ ผลก็คือ สิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคม นั่นคือกว่า 90% ของคนตาบอดยังไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคนตาบอดจำนวนไม่กี่ร้อยคนที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษามีคนตาบอดไม่ถึง 1% ที่สามารถอ่าน-เขียน อักษรเบรลล์ได้ และมีคนตาบอดจำนวนน้อยนิดที่มีอาชีพเป็นช่องทางทำมาหากินโดยไม่ต้องเป็นภาระอันหนักอึ้งของครอบครัวและสังคม

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย (2544 : 4-5) กล่าวว่า คนตาบอดคือคนปกติธรรมดาที่สายตามองไม่เห็นหรือมองเห็นได้จำกัด นอกเหนือไปจากนี้แล้ว คนตาบอดก็ไม่ได้แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป

เราอาจพบคนตาบอดที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ขยันหมั่นเพียร มีคุณธรรม ในขณะที่เราก็อาจพบคนตาบอดที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ขาดความรู้ ความสามารถ เกียจคร้าน ไร้คุณธรรม ซึ่งก็คือ คนตาบอดเป็นทุกอย่างเช่นเดียวกับที่บุคคลทั่วไปในสังคม คนตาบอดนั้นสอนได้ พัฒนาได้

6.2 ความรู้เกี่ยวกับสตรีผู้ด้อยโอกาส

มณเฑียร บุญช่วย (2540 : 24) กล่าวว่า ผู้หญิงถูกเลี้ยงและได้รับการศึกษาเพียงเพื่อการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมเท่านั้น ขนบธรรมเนียมของสังคมจะยอมรับความเชื่อที่แพร่หลายว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเรียนหนังสือเพราะหน้าที่ของผู้หญิงต้องแต่งงานและมีบุตรมากกว่าการทำงานนอกบ้านที่ต้องใช้การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ผู้หญิงซึ่งถูกกีดกันจากการศึกษามาโดยตลอดได้เริ่มเชื่อว่าความสามารถของเธอถูกจำกัดไว้เพียงการทำอาหาร การทำความสะอาด และการเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น และงานเหล่านี้เป็นงานสำคัญแม้จะได้รับค่าจ้างแต่ไม่มีใครเห็นคุณค่า

การให้การศึกษาแก่สตรี ถือเป็นการลงทุนที่ได้รับผลตอบแทนสูงมากในการพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจในภาพรวม เนื่องจากเมื่อให้การศึกษาแก่สตรี 1 คน สมาชิกทั้งหมดในครอบครัวก็จะได้รับการศึกษาไปด้วย แต่ความเป็นจริงดังกล่าวกลับถูกนักวางแผนด้านการพัฒนาและรัฐบาลมองข้ามไป ดังนั้นถ้าหากรัฐบาลต้องการให้อัตราการเข้ารับการศึกษาของ

สตรีเพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้ความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิงลดน้อยลงในช่วงทศวรรษหน้านี้แล้ว ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจะต้องดำเนินการร่วมมือกันในการแก้ปัญหา

นอกจากนั้น ในเรื่องของอาชีพ คณะทำงานวางแผนสตรีระยะยาว (2526 : 24-25) ยังเห็นว่าการที่สตรียังขาดโอกาสในสังคม เป็นเพราะ

1. ยังมีการกีดกันสตรีไม่ให้ประกอบอาชีพบางอาชีพหรือรับการแต่งตั้งในบางตำแหน่ง ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย

2. ยังมีการเลือกปฏิบัติในการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งระหว่างบุรุษและสตรี

3. ยังมีค่านิยมและเจตคติไปในทางลบต่อการจ้างแรงงานและการทำงานของสตรี

4. สตรียังมีเจตคติที่ยอมรับว่าตนเอง มีความสามารถในการทำงานน้อยกว่าบุรุษ

5. สตรีมีข้อจำกัดในการหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งโดยการขาดโอกาสและขาดแรงจูงใจจากตนเอง

6. สตรีในภาคราชการมีโอกาสเป็นผู้บริหารน้อยกว่าบุรุษทั้ง ๆ ที่มีจำนวนมากกว่าบุรุษ

7. สตรีในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ เช่น ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก แม่ค้าหาบเร่แผงลอย ยังไม่ได้รับความสนใจดูแลสนับสนุนเท่าที่ควร สตรีที่รับใช้ตามบ้านยังไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย ฯลฯ

8. สตรีในภาคเกษตรกรรม มักจะถูกละเลย จากผู้มีหน้าที่วางแผนพัฒนา ทำให้ขาดโอกาสในการฝึกอบรม หรือการได้รับข้อสนเทศที่มีประโยชน์

9. สตรีในภาคเกษตรกรรมมีรายได้น้อย ทำให้เกิดปัญหาการอพยพแรงงานเข้าสู่เมืองใหญ่ ๆ

10. สตรีเกษตรกรที่ประกอบธุรกิจ ส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการประกอบธุรกิจและไม่ทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้รายได้ไม่แน่นอน

11. สตรีในภาคอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพการทำงาน และสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย ทั้งโรงงานที่ "รับจ้างเหมา" งานไปทำที่บ้านหรือหมู่บ้านของตนเอง

12. สตรีในภาคอุตสาหกรรมมีโอกาสถูกเลิกจ้างเมื่ออายุมากขึ้นและอาจหมดโอกาสที่จะหางานใหม่ทำ

13. สตรีในภาคบริการประสบปัญหา เรื่องการถูกเอารัดเอาเปรียบและอาจเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อร้ายแรง

14. สตรีที่ทำงานโดยได้รายได้ตามจำนวนชิ้น (งานเหมา) ต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำเพื่อให้ได้รายได้เพียงพอ

15. การรวมกลุ่มของสตรีที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ มักไม่ถาวรเนื่องจากอาจไม่เห็นประโยชน์หรือไม่มีเวลาเพราะต้องรับภาระงานบ้าน

16. สตรีประกอบอาชีพนอกบ้านยังขาดการสนับสนุนช่วยเหลือเรื่องการเลี้ยงดูบุตร

กล่าวโดยสรุปก็คือ คนตาบอด คือคนปกติธรรมดาที่สายตามองไม่เห็นหรือมองเห็นได้จำกัด สามารถสอนได้ พัฒนาได้ ในขณะที่สตรีผู้ด้อยโอกาส คือสตรีที่ขาดโอกาสในสังคม ทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งส่งผลต่อโอกาสการมีงานทำ การมีอาชีพเพื่อสร้างรายได้อันเป็นผลให้คุณภาพชีวิตต่ำ

7. แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

รูปแบบการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ

การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ แบ่งเป็น 5 รูปแบบ คือ (จันทร์ฉาย แย้มอยู่. 2542 : 8-9)

1. การให้บริการในสถาบัน (Institutional Based Rehabilition = IBR) เป็นการให้บริการในโรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ เน้นที่บทบาทของผู้ให้บริการ โดยที่คนพิการจะได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. การให้บริการแบบจัดหน่วยเคลื่อนที่ (Outreach) คือการจัดผู้เชี่ยวชาญไปให้บริการในชุมชนเป็นครั้งคราว ยังคงเน้นบทบาทของผู้ให้บริการ

3. การให้บริการโดยการจัดตั้งศูนย์บริการในชุมชน (Community Based Service = CBS) ส่วนใหญ่จะเป็นสาขาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการหรือของสถานสงเคราะห์จัดตั้งขึ้นเพื่อขยายบริการให้แก่คนพิการในชุมชน

4. การให้บริการโดยใช้ครอบครัวเป็นหลัก (Family Base Rehabilitation = FBR) เป็นการบริการที่เน้นการทำงานกับคนพิการเป็นรายกรณีที่บ้าน

5. การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน (Community Based Rehabilitation = CBR) เน้นการเปิดโอกาสให้คนพิการ ครอบครัว ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพครบวงจร ทั้งด้านการแพทย์ ศึกษา อาชีพ และสังคม

การให้บริการทั้ง 5 ประเภทนี้ สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างได้ ดังนี้คือ

ตาราง 1 การเปรียบเทียบรูปแบบการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ จำนวน 5 ประเด็น

ประเภท	IBR	Outreach,CBS,FBR	CBR
1.การดำเนินการ	สถาบัน/นักวิชาชีพ	สถาบัน/นักวิชาชีพ	ชุมชน/ผู้นำชุมชน
2.รูปแบบ	ฟื้นฟูสมรรถภาพ	ฟื้นฟูสมรรถภาพ	ฟื้นฟูสมรรถภาพ
3.สถานที่	ในสถาบัน	ในชุมชน	ใน/โดยชุมชน
4.อุปกรณ์	จำนวนมาก/แพง	จำนวนน้อย	ตามความจำเป็นแต่ละคน
5.งบประมาณ	สถาบัน	สถาบัน	ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ชุมชน/สถาบัน สนับสนุนบางส่วน โดยเฉพาะการเริ่มต้น
ข้อดี	ฟื้นฟูครบถ้วน ตามหลักการ	ฟื้นฟูได้ถูกต้อง เหมาะสม กับสภาพจริง	เหมาะสมกับสภาพจริง บริการกว้างขวางทั่วถึง เน้นการฟื้นฟูทุกด้าน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม
ข้อเสีย	คนพิการต้องเดิน ทางไกล บริการได้ จำกัด ไม่ได้ฝึกจาก สิ่งแวดล้อมจริง	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สูง บริการได้จำกัด	ใช้เวลาในการดำเนินการ เห็นผลเนื่องจากต้องพึ่ง การมีส่วนร่วมจากชุมชน และการฝึกทักษะอบรม ให้ความรู้แก่คนพิการ

ที่มา : จันทร์ฉาย แย้มอยู่. (2542). การศึกษาเรื่องการนำแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. สำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. หน้า 9

ศรีจิตต์ หังสสูต (จันทร์ฉาย แย้มอยู่. 2542 : 22-26 ; อ้างอิงจาก ศรีจิตต์ หังสสูต. 2538) สรุปว่า แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน หมายถึง การจัดทำบริการต่าง ๆ จากที่กล่าวมาไปสู่ชุมชน โดยมีบุคคล 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. ตัวคนพิการ
2. ชุมชน ครอบครัว เพื่อนบ้าน,กลุ่ม
3. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไปสู่ชุมชน และตัวคนพิการ

บุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้จะต้องมีความพร้อมในการรับข่าวสาร ข้อมูลแต่ละกลุ่ม คือ ความพร้อมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้แก่ครอบครัว ชุมชน เครือญาติ โดยจะต้องมีการให้ความรู้ ทัศนคติที่ดี การฝึกอบรม การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการซึ่งจะต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้คนพิการมีกำลังใจ และให้ความร่วมมือในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของตนให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข

ในการดำเนินโครงการ CBR จำเป็นต้องพยายามปรับทัศนคติและพฤติกรรมของคนในชุมชนและโครงการดังกล่าวสามารถช่วยเหลือคนที่มีความพิการได้หลายเรื่อง เช่นเรื่องการแพทย์ รายได้ ความมั่นคงในสังคม การศึกษา สิทธิทางกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชน อำเภอ หรือจังหวัด เน้นในเรื่องการส่งต่อซึ่งจะมีการบริการในทุกระดับ นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาชุมชนในเรื่องการป้องกันความพิการและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกด้านจะช่วยให้สมาชิกคนอื่นในชุมชนเข้าใจคนพิการและญาติคนพิการในครอบครัวและชุมชน

โครงการ CBR ของแต่ละพื้นที่จะมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการ CBR นั้นขึ้นอยู่กับความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ และทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น ในบางพื้นที่ต้องการโครงการที่เน้นในเรื่องของการเพิ่มรายได้ แต่บางพื้นที่ต้องการโครงการที่เน้นเรื่องการป้องกันเด็กจากคนพิการเป็นต้น ดังนั้นการดำเนินงาน CBR จึงมีความหลากหลายแต่ละรูปแบบ

การดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลัก 4 ประการ คือ

1. ให้คนพิการ ครอบครัว ตลอดจนชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
2. ดำเนินงานโครงการฯ ต้องเป็นไปตามปัญหาและความต้องการของชุมชน
3. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ขึ้นกับทรัพยากรภายนอกมากนัก
4. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ถูกต้อง และประหยัด เช่น การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

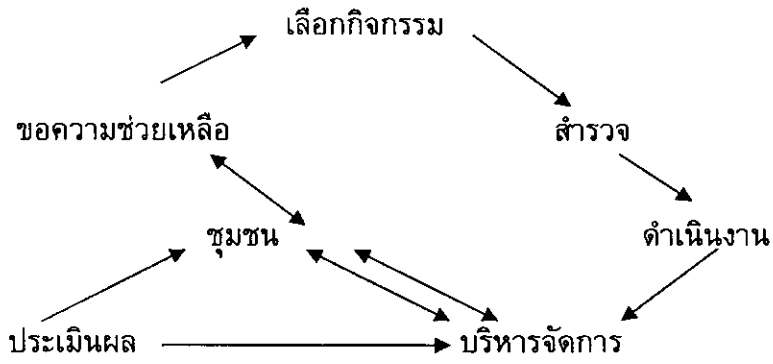

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

แนวทางการปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (ศรีจิตต์ หังสสตู. 2538 : 31-34) งาน CBR เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโดยตรง ดังนั้นแนวทางการปฏิบัติงานจึงควรให้ความสำคัญแก่ชุมชน และมีปัจจัยต่างๆ ที่ควรคำนึงดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน

ควรดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มดำเนินงาน คือ การอธิบายให้ชุมชนเห็นความสำคัญของงาน CBR เตรียมชุมชนให้เข้าใจถึงปัญหา สภาพของความพิการ แนวทางการแก้ปัญหา และประโยชน์จากการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ก่อนการประชุมควรจะรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อชี้แจงในที่ประชุม ข้อมูลเหล่านั้นได้แก่ จำนวนคนพิการที่อยู่ในชุมชน ปัญหาของผู้พิการ และควรเตรียมอธิบายถึงเหตุผลว่าการฟื้นฟูสมรรถภาพจะช่วยคนพิการได้อย่างไร การฟื้นฟูสมรรถภาพมีประโยชน์อย่างไรสำหรับชุมชน และทำไมจึงต้องให้คนพิการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน

2. การค้นหาคนพิการ

ข้อมูลจำนวนคนพิการที่มีอยู่ในชุมชนเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น เพื่อให้ทราบถึงจำนวนที่แน่ชัด เตรียมการเยี่ยมบ้านในเขตความรับผิดชอบ สิ่งที่จำเป็นก็คือ แผนที่ซึ่งควรจะแสดงถึงลักษณะสภาพพื้นที่ในหมู่บ้าน ก่อนการเยี่ยมบ้านควรนัดหมายกับบุคคลในครอบครัวและไปเยี่ยมบ้านตามกำหนดนัดหมาย

ขณะเยี่ยมบ้านควรอธิบายถึงจุดประสงค์ของการเยี่ยมบ้านว่าจะมาค้นหาคนพิการหรือคนที่มีความผิดปกติและสำรวจดูว่าบุคคลเหล่านั้นต้องการฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือไม่ฟื้นฟูอะไรบ้าง พร้อมทั้งอธิบายให้เห็นถึงประโยชน์ของการฟื้นฟูสมรรถภาพ และได้รับความเห็นชอบจากชุมชนแล้วในการดำเนินการ

3. การคัดกรองคนพิการ/คนที่มีความผิดปกติ

สอบถามหัวหน้าครอบครัว หรือผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ รวมทั้งตัวคนพิการเอง การถามอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการที่จะได้ข้อมูลตามที่ต้องการ จึงควรใช้วิธีสังเกตและทดสอบร่วมด้วยและควรมีการเยี่ยมบ้านซ้ำ

4. การค้นหาความต้องการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

หลังจากค้นหาคนพิการได้แล้วรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์คนพิการนั้นว่า ควรจะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพหรือไม่ อย่างไร ควรคำนึงถึงความต้องการของคนพิการด้วยว่าเขาต้องการฝึกเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพตนเองหรือไม่ การค้นหาว่าคนพิการคนใดควรจะฝึกหรือไม่นั้นใช้ประเมินจากความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ถ้าคนพิการสามารถทำกิจกรรมส่วนใหญ่ได้ก็ไม่มีความจำเป็นต้องรับการฝึกแต่ควรพิจารณาต่อว่าจะฟื้นฟูด้านการศึกษา อาชีพและสังคมได้หรือไม่ ถ้าได้ควรทำอย่างไร

ในฐานะผู้ที่รับผิดชอบการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงาน จึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ค้นหาผู้พิการโดยการเยี่ยมบ้านในเขตความรับผิดชอบ
2. เลือกคนพิการที่จะต้องให้การฟื้นฟูสมรรถภาพ
3. คัดเลือกญาติหรือสมาชิกในชุมชน เพื่อเตรียมให้เป็นผู้ฝึกอบรมคนพิการ
4. อบรมสมาชิกในชุมชนในข้อ 3 โดยทำร่วมกับชุมชน
5. เลือกวิธีการฝึกให้เหมาะสมกับคนพิการที่ต้องการรับการฝึก
6. สนับสนุน กระตุ้น แนะนำให้ผู้พิการและผู้ฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
7. จัดทำ/จัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้
8. แสวงหาความร่วมมือจากทุกหน่วยงาน เช่น ครู ประชาสงเคราะห์อำเภอ พัฒนาการอำเภอ เป็นต้น
9. ประเมินผลการฝึกคนพิการแต่ละราย
10. จัดทำบันทึก ทะเบียน รายงานทุกเดือน
11. ส่งต่อคนพิการ เพื่อไปรับบริการอื่น ๆ ที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดหางานอาชีพให้คนพิการ
12. นิเทศและติดตามการดำเนินงาน CBR อย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ถือเป็นการพัฒนาที่ประหยัดทรัพยากร เพราะใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น มุ่งเน้นให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟู พึ่งพากันเองในชุมชนให้มากที่สุด ทำให้คนในชุมชนได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของคนพิการและเชื่อว่าคนทุกคนสามารถพัฒนาได้

8. แนวคิดความต้องการด้านการมีงานทำของคนพิการ

ริโอะซุเกะ มัทซุอิ (สิรินาถ บุณยเกียรติ. 2535 : 21-22 ; อ้างอิงจาก ริโอะซุเกะ มัทซุอิ. ม.ป.ป. : 94-101) ที่ปรึกษาภูมิภาคของ ILO ด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องของงานว่า งานเป็นเป้าหมายอันจำเป็นของคนพิการก็เพราะเกิดจากความกดดันหรือความต้องการทางเศรษฐกิจและจิตวิทยาในสังคมส่วนใหญ่ งานมีคุณค่าและความสำคัญต่อคนพิการในแง่ต่าง ๆ กล่าวคือ

1. คนพิการและครอบครัวต้องการมีรายได้จากการทำงาน คนพิการกับครอบครัวส่วนมากก็เหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ ที่จะมีชีวิตอยู่ไม่ได้หากไม่มีรายได้ประจำ

2. คุณค่าของคนในสังคม อยู่ที่การทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ การทำงานนับว่าเป็นคุณค่าอันสูงส่งของคนทุกชาติทุกภาษาทุกวัฒนธรรม ดังนั้นเมื่อคนพิการไม่สามารถทำงานได้ เขาก็จะถูกตัดสินว่าเป็นผู้ล้มเหลวในชีวิตที่ไม่อาจเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคมเดียวกัน

3. คนพิการมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตอย่างปกติในสังคม สถานที่ทำงานนับเป็นแหล่งสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและพัฒนาทักษะทางสังคม ถ้าคนพิการขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวก็เท่ากับว่าคนพิการได้ถูกขัดขวางอย่างรุนแรงในการอยู่ร่วมกันในสังคม

4. คุณค่าของการมีงานทำที่เหมาะสมย่อมอยู่บนพื้นฐานของความจริงที่ว่า งานนั้นได้ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ในกฎเกณฑ์และเป็นรูปเป็นร่างเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การมีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ โดยปราศจากสิ่งท้าทายจากการทำงานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อและหงอยเหงา แม้ว่าการทำงานจะไม่ใช่ข้อเดียวที่จะแก้ปัญหาได้ แต่เป็นข้อที่สำคัญมาก รัฐบาลหลาย ๆ ประเทศยังยึดติดกับความคิดที่ว่าควรจัดให้บริการสวัสดิการแก่ผู้โชคร้าย เพื่อแสดงถึงความเมตตากรุณา แต่คนพิการเป็นล้าน ๆ คน ไม่ต้องการสวัสดิการหรือการทำทาน เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้พวกเขาต้องพึ่งพิงผู้อื่นตลอดไปและลดทอนคุณค่าศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

การมีงานทำ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ทุกคน อาชีพเป็นเครื่องกำหนดความอยู่รอด คุณภาพชีวิต สถานภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต สำหรับคนพิการก็เช่นเดียวกันมีความต้องการอยู่รอด มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการประกอบอาชีพเพื่อมีรายได้มาจุนเจือตนเองครอบครัว ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความเสมอภาค เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม และเหนือสิ่งอื่นใดคือ เกียรติยศ ศักดิ์ศรีของความเป็นคน การมีสังคมและการได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งการเลือกอาชีพของบุคคลส่วนใหญ่ จะเลือกอาชีพจากความต้องการของตนเอง อาจมีปัจจัยด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ จากตัวคนพิการเองในด้านของความถนัด ความรู้ ความสามารถประสบการณ์ที่มีอยู่ จากครอบครัว บิดา มารดามีส่วนอย่างยิ่งในการช่วยเลือกอาชีพ บางครั้งอาจขัดแย้งกับความต้องการของคนพิการเอง นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมจากเพื่อน เจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกอาชีพ ที่ให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการเลือกอาชีพ การที่จะประสบความสำเร็จในการเลือก

อาชีพของคนพิการนั้น ต้องขึ้นอยู่กับความต้องการและความสามารถของตนเองประกอบความรู้ในด้านอาชีพ จะทำให้คนพิการสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองได้อย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ (สุพิชา ชลวานิช. 2546 : 31)

อย่างไรก็ดีโอกาสที่คนจะได้มีงานทำย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่คนพิการจะได้มีงานทำนั้นไม่ใช่ด้วยความสามารถของคนพิการเพียงสิ่งเดียว แต่ยังมีปัจจัยที่สำคัญอีกหลายประการ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านอุปสงค์แรงงานหรือความต้องการแรงงานคนพิการของธุรกิจเอกชน ซึ่งความเป็นไปได้ในการรับคนพิการเข้าทำงานนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นสำคัญ (สิรินาถ บุณยเกียรติ. 2535 : 22)

ลักษณะการทำงานของคนพิการ

ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ (ปรีชา ภมรคล. 2540 : 44 ; อ้างอิงจาก ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ. ม.ป.ป. : 104) กล่าวว่าการทำงานของคนพิการอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การประกอบอาชีพอิสระ (Self – employment) คือการที่คนพิการทำธุรกิจของตนเอง เช่น รับตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่บ้าน ทำเกษตรกรรมในที่ของตัวเอง หรือค้าขาย เป็นต้น งานประเภทนี้เป็นกลุ่มใหญ่ของงานที่คนพิการทำได้เพราะไม่มีโอกาสทางอื่น อาชีพอิสระของคนพิการส่วนมากในปัจจุบัน ก็คือ อาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล คนพิการที่ทำงานเช่นนี้ได้ต้องปากกัดตีนถีบ มีความสามารถเฉพาะตัว และมีความอดทนสูง

2. การทำงานในโรงงานในอารักษ์ (Sheltered Workshop) ผู้ที่มีความพิการมาก ๆ มักจะถูกปฏิเสธจากสถานประกอบการทั่วไป จึงสมัครเข้าทำงานในโรงงานประเภทนี้ซึ่งรับแต่คนพิการเข้าทำงานโดยเฉพาะ ปัจจุบันโรงงานในอารักษ์ของรัฐบาลมีแห่งเดียวในประเทศไทย คือ ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (เดิมชื่อโรงงานปีคนพิการสากล) จังหวัดนนทบุรี

3. การทำงานในตลาดแรงงานทั่วไป (Open Labour Market) การได้ทำงานในลักษณะนี้เป็นยอดปรารถนาของคนพิการทั่วไป เพราะมีโอกาสได้ทำงานเทียบบ่าเทียมไหล่กับคนปกติในสำนักงานและโรงงานต่าง ๆ อย่างสมศักดิ์ศรี ในอดีตคนพิการที่มีโอกาสทำงานในลักษณะนี้มีน้อยมาก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการออกกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ความว่า ให้สถานประกอบการเอกชนที่มีพนักงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป รับพนักงานที่เป็นคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วนคนพิการ 1 คน ต่อพนักงาน 200 คน หากไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานก็สามารถส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นการทดแทนได้ นอกจากนี้ยังมีมาตรการที่กำหนด มีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริง

9. แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง

มีนักวิชาการและนักพัฒนาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเองดังนี้

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2529 : 69) สรุปไว้ว่า การพึ่งตนเองนั้นเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้คิดเป็นทำเป็น ดำรงตนเป็น แก้ปัญหาเป็น และเลี้ยงตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งก็คือ การมีงานทำนั่นเอง

พินิจ ลาภธนานนท์ (2529 : 26) ได้ให้ความหมายของการพึ่งพาตนเองว่า การพึ่งพาตนเองนับเป็นหลักการพัฒนาที่พยายามสร้างเสริมให้ประชาชนใช้ศักยภาพ และความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาของตนเอง เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาโดยประชาชนและเพื่อประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญ

สุพัตรา สุภาพ (เกสร พันธุ. 2543 : 17; อ้างอิงจาก สุพัตรา สุภาพ. 2525 : 25) กล่าวว่า การพึ่งตนเองหมายถึง การรู้จักหารายได้ หาทรัพย์สินไว้เลี้ยงตนเองได้ โดยไม่เป็นภาระแก่คนอื่น แม้อยู่ในระหว่างเป็นเด็ก และต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ก็ตาม ซึ่งการรู้จักสร้างตัว สร้างอนาคต หากใครรู้จักช่วยตัวเองแล้ว คน ๆ นั้นจะเป็นบุคคลที่ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคต่อความยากลำบาก

สุพรรณี ไชยอำพร (2529 : 11-12) ได้กล่าวว่า การพึ่งตนเองนั้นมีลักษณะเด่น 4 ประการคือ

1. สามารถกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจของตนเองได้
2. ยืนอยู่บนความสามารถของตนเองได้
3. สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ได้
4. มีความปรารถนาที่จะพึ่งตนเอง

สุธี ประศาสน์เศรษฐ์ (2529 : 3-17) ได้ให้แนวคิดเรื่องการพึ่งตนเองโดยการพัฒนาแบบเป็นตัวของตัวเองนั้น ควรจะต้องครอบคลุมถึงมิติหลายด้าน คือ

1. ด้านบรรลุนิติภาวะ หมายความว่า ในด้านสังคมหรือเศรษฐกิจควรจะพัฒนาองค์ประกอบที่สมดุล เพื่อช่วยตัวเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาปัญญา

2. ด้านการสร้างสรรค์และพัฒนาศักยภาพของตัวเอง สร้างเงื่อนไขในตัวเองได้

3. ด้านการปลดปล่อยตัวเองจากสิ่งต่าง ๆ ที่ครอบงำอยู่ให้มีความเป็นอิสระเสรี มีโอกาสตัดสินชะตาชีวิตของตนเอง และมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของสังคม

4. ด้านการฟื้นฟูและพัฒนาศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้สอดคล้องกัน

5. ด้านการสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และนิเวศน์วิทยา

6. ด้านการแสวงหาอุดมการณ์และรูปแบบการพัฒนาตนเอง โดยเอาแนวคิดด้านการพึ่งตนเองเป็นทางเลือกทางหนึ่ง

ประโยชน์ของแนวคิดการพึ่งตนเอง

การนำเทคนิค "การพึ่งตนเอง" จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับจุลภาคและในระดับมหภาค กล่าวคือ (กนกวรรณ เหลืองมงคลเลิศ. 2542 : 29)

1. ช่วยให้คนตระหนักในคุณค่า ความสามารถและพลังศักยภาพของตนเอง

2. ช่วยให้คนสามารถคิดและตัดสินในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอกหรือบุคคลอื่น แต่มิได้หมายถึงการแยกตนอกจากผู้อื่น การพึ่งพาผู้อื่นเป็นไปอย่างรู้เท่าทัน และไม่แข็งขัน หรือมุ่งครอบงำเหนือกว่า ทั้งไม่ยินยอมให้ผู้อื่นมาทำกับตนด้วย

3. ประชาชนสามารถแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัดและข้อบกพร่องของตนเอง สามารถใช้ทรัพยากรหรือสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ได้

4. การพึ่งตนเองทำให้เกิดการเป็นตัวของตัวเองในทางความคิด เป็นตัวของตัวเองในทัศนะการมองปัญหาต่าง ๆ

5. ช่วยให้ชุมชนหรือประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องยึด หรือมุ่งพึ่งพาระบบภายนอก ถ้ามีกิจกรรมทางเศรษฐกิจก็ทำในลักษณะพอเลี้ยงตัวได้ เป็นระบบที่ลดระดับการพึ่งพาจากภายนอกทำให้พออยู่ได้ และประชาชนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์

6. การพึ่งตนเองจะทำให้ประชาชนตื่นตัวในสิทธิและเสรีภาพของเขาเอง สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น การพึ่งตนเองเป็นอำนาจการตัดสินใจซึ่ง เกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง สามารถยืนอยู่ได้ด้วยความสามารถของตนเอง สามารถหารายได้มาเลี้ยงตนเองได้ การพึ่งตนเองของคนพิการเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว เป็นการช่วยเหลือให้ตนเองดำรงอยู่ได้ในสังคมเช่นคนปกติ

10. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีผู้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการต่างๆ กัน คือ

องค์การสหประชาชาติ (ฐิติมา กุลอัชชะกิจ. 2543 : 88 ; อ้างอิงจาก United Nations. 1978 : 187) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาว่า คือ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนใน

กระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม จัดทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น และเป็นการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ โดยสมัครใจ

โคเฮน และ อัฟนอฟ (Cohen & Upnoff. 1981 : 13) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริการ และการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

อลาส แอร์ ที ไวท์ (Alast air T. White. 1982 : 18) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 3 มิติด้วยกัน คือ มิติที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่ 2 มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการ ลงมือ ปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่ 3 มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 2) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ว่า การที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิต ที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็น

อรพินท์ สพโชคชัย (2538 : 2) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในเชิงการพัฒนาชนบท หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในชุมชนหรือประชาชนในการที่เข้ามาร่วมมีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาของภาครัฐเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมอย่างหนึ่ง การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้างอาจหมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ของชุมชนโดยตรง

การมีส่วนร่วมไม่ว่าจะทางตรงและทางอ้อมอาจพูดกว้าง ๆ ได้ว่า เป็นกระบวนการของการติดต่อสื่อสาร กล่าวคือ การที่สมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถและมีโอกาสสื่อสาร สื่อความหมาย และเข้าใจข้อมูลเหตุผลต่าง ๆ ได้ดีจะทำให้ชุมชนนั้นสามาถแยกแยะความต้องการและพัฒนาความสนใจร่วมกัน และจะจำนำไปสู่การร่วมดำเนินการหรือกิจกรรมใด ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่สมาชิกต่างพอใจร่วมกัน

วรธรรม คำพอ (2541 : 168) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องหรือผูกพันกับกิจกรรมสาธารณะในทุกระดับของการตัดสินใจทั้งด้านการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจและสังคมโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การร่วมกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชน การมีบทบาทหรือหน้าที่ในองค์การหรือ

หน่วยงานต่าง ๆ ทางสังคม รวมทั้งการร่วมมือของประชาชนในองค์การทางศาสนา สมาคม ตลอดจนขบวนการอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตทางสังคมของบุคคล

รูปแบบการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 188) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ออกเป็น 3 ประการ ดงนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กร จัดตั้งของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชนกลุ่มต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กร ผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) เช่นสถาบัน หรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้ทุกเวลา

องค์การอนามัยโลก (อารียา บุญทวี. 2542 : 13 ; อ้างอิงจาก World Health Organization. 1981) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยขบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญคือการตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ การบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมการเงินและการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และควบคุมสังคม

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุก็ได้

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใด ๆ ก็ตามของชุมชน เป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันซึ่งจะสามารถแสดงให้เห็นว่าเป็นการตอบสนองความพอใจจากกิจกรรม ในการตัดสินใจดำเนินงานเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน ให้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่องเป็นความพอใจทั้งทางด้านสังคมและจิตใจ โดยส่วนมากแล้วคนพิการมีความต้องการทางด้านสังคม ความต้องการในการยอมรับ และความต้องการความสมหวังของชีวิต โดยที่การมีส่วนร่วมจะเป็นการชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าของเป้าหมายขององค์กรที่มีความสำคัญต่อการตอบสนองความพอใจของสมาชิกในองค์กรหรือสมาคมด้วย(ฐิติมา กุลอัชชะกิจ. 2543 : 88) ซึ่งจะเป็นวิถีทางนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

11. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลโครงการ

การวิเคราะห์ความหมายของประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมนั้น อาจจำแนกองค์ประกอบได้เป็น 2 ประการ คือ "ประสิทธิผล" และ "โครงการ" นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของประสิทธิผลไว้ดังนี้

วีระพล สุวรรณนันต์ (2524 : 67) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือ ระดับ (Degree) ของการบรรลุความมุ่งหมายของโครงการ

ภรณี กีรติบุตร (2529 : 3) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง การที่องค์การสามารถบรรลุถึงเป้าหมายทั้งหมดหรือบรรลุความสำเร็จในงานหลัก

อีไซโอนี (Etzioni. 1964 : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิผลว่าหมายถึงขีดขั้นของการทำให้วัตถุประสงค์ขององค์การเป็นจริงขึ้นมา และขีดขั้นของการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ระดับประสิทธิผลขององค์การ

เดวิด เจ ลอเลสส์ (David J.Lawless. 1972 : 388) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลไว้ว่า หมายถึง ระดับของความสำเร็จตามเป้าหมายทั้งหมดหรือบรรลุถึงความสำเร็จในงานหลัก

ส่วนคำว่า "โครงการ" นักวิชาการทั้งหลายให้ความหมายไว้หลายคน เช่น

แอนเดอร์สัน และบอลล์ (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. 2531 : 37 ; อ้างอิงจาก Anderson & bell 1978 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่าโครงการ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการลงทุน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ หรือถ้ากล่าวโดยสรุปแล้ว เป้าหมายของการจัดทำโครงการก็คือการสร้างความเปลี่ยนแปลง

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531 : 37) ได้ให้ความหมายของโครงการว่า เป็นแผนงานที่จัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาทางด้านการศึกษา ทางด้านอนามัยสาธารณสุข ทางด้านสังคม ทางด้านเกษตร ฯลฯ ซึ่งอาจจะจัดโดยหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชน และเมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว โครงการก็มีลักษณะที่เป็นระบบ (System) นั่นเอง ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต โดยปกติการเขียนโครงการต่างๆ เหล่านี้จะมีองค์ประกอบที่คล้าย ๆ กัน อันได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย วิธีดำเนินการ งบประมาณ ค่าใช้จ่าย ผู้รับผิดชอบ ตลอดจนผลที่คาดว่าจะได้รับ

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2544 : 12) ได้ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึงการวางแผนและศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน การตรวจสอบ และการควบคุมให้ทีมงานปฏิบัติการ ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ กำลังคน เวลา และวัตถุดิบ เป็นต้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยเฉพาะระยะเวลาและค่าใช้จ่ายที่ต้องจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตัวบ่งชี้ผลสำเร็จของโครงการ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2537 : 76-79)

การวัดผลสำเร็จรวมสรุปของโครงการ ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าโครงการเป็นกิจกรรมที่มีแบบแผนซึ่งมุ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ โดยมีเป้าหมายในการนำผลการประเมินไปใช้ให้เป็นประโยชน์ โครงการที่ประสบความสำเร็จจึงต้องมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกันระหว่างบริบท ปัจจัยเบื้องต้น การดำเนินงาน และผลที่ได้รับ ความเหมาะสมของผลที่ได้นั้นสามารถประเมินได้จากตัวบ่งชี้สำคัญ คือ ประสิทธิผล (Effectiveness) และ ประสิทธิภาพ (Efficiency)

1. ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นวิธีหนึ่งในการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน เช่น คุณค่าของโครงการ เป็นต้น สามารถกระทำได้โดยการเปรียบเทียบผลที่ได้จากโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้อย่างครอบคลุม ความสำเร็จของโครงการที่ได้ย่อมอยู่บนพื้นฐานความเหมาะสมของบริบท การวางแผนและการดำเนินงาน

ในด้านการวางแผน ควรประกอบด้วย ความสมเหตุสมผลของแนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้เป็นหลักในการบริหารและจัดดำเนินงาน ทรัพยากร เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์/เครื่องมือและงบประมาณ มีความเป็นไปได้ (Feasibility) แผนการดำเนินงานมีความเป็นไปได้ภายใน (ความเพียงพอและเหมาะสมของทรัพยากร) และมีความเป็นไปได้ภายนอก (แนวโน้มของการเกิดผลตามที่คาดหวัง)

สำหรับความเหมาะสมของการดำเนินงาน ควรประกอบด้วยการบริหารบุคคลและงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและมีการดำเนินงานตามแผนที่ดี

2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในทางเศรษฐศาสตร์นิยมพิจารณาผลสำเร็จด้านประสิทธิภาพของโครงการ โดยดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น (Input) กับผลผลิต (Output) ของโครงการ ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ออกมาเป็น ประสิทธิภาพภายใน (internal efficiency) ซึ่งพิจารณาภายในบริบทของโครงการหรือสังคมภายใน และประสิทธิภาพภายนอก (external efficiency) ซึ่งพิจารณาในแง่สิ่งแวดล้อมภายนอกของโครงการ

ประสิทธิภาพภายใน เป็นผลของโครงการจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้นกับผลผลิตภายในบริบทของโครงการหรือสิ่งแวดล้อมของโครงการโดยตรง เป็นการศึกษาภายได้ค่าใช้จ่ายที่ได้รับทั้งปริมาณและคุณภาพของปัจจัยเบื้องต้นและผลผลิตมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์ทั้งในด้านประสิทธิผล (Effectiveness) และฟังก์ชั่นการผลิต ในด้านประสิทธิผลเป็นการวิเคราะห์ว่าผลได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ สำหรับด้านฟังก์ชั่นการผลิต สามารถทำการวิเคราะห์ได้ทั้งในแง่ประสิทธิภาพเชิงเทคนิค (Technical efficiency) เกี่ยวข้องกับการทำให้ผลผลิตสูงสุด (maximum output) ภายใต้ขอบเขตของปัจจัยเบื้องต้นและเทคโนโลยีที่มีอยู่ และประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic efficiency) เป็นการสร้างผลผลิตที่ต้องการโดยให้มีการสิ้นเปลืองทรัพยากรหรือค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุด (minimum cost)

ประสิทธิภาพภายนอก เป็นการศึกษาคุณค่าของผลผลิต (Output) ที่สนองต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกของโครงการหรือสังคมภายนอก ซึ่งสามารถตัดสินได้จากความสมดุลของค่าใช้จ่ายทางสังคม (social costs) และผลประโยชน์ทางสังคม (social benefits) หรือความสำเร็จของโครงการในการตอบสนองความต้องการจากภายนอก เช่น ความพึงพอใจของผู้บริโภค ตลาดแรงงาน ระบบสังคมอื่น ๆ เป็นต้น

เกณฑ์ หมายถึง ระดับมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน เกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลที่ได้รับ เกณฑ์อาจได้มาจากมาตรฐานทางวิชาชีพ มาตรฐานการกระทำ หรือระดับความคาดหวังที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ

เราสามารถจำแนกเกณฑ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) และเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absoiute Criterion) โดยเกณฑ์สัมพัทธ์เป็นเกณฑ์ที่พัฒนามาจากประสบการณ์ในการเปรียบเทียบผลระหว่างโครงการ หรือเปรียบเทียบกับผลที่เคยทำมาแล้ว หรือเปรียบเทียบกับปกติวิสัย (norm) ของโครงการโดยทั่ว ๆ ไป สำหรับเกณฑ์สัมบูรณ์เป็นเกณฑ์ที่พฒนามาจากหลักเหตุผลเกี่ยวกับมาตรฐานของสิ่งนั้น หรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับ หรือคุณภาพของสิ่งนั้นอันเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

จึงอาจกล่าวได้ว่า ประสิทธิผลของโครงการ หมายถึงผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ ซึ่งโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสนั้นเป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและทางอาชีพ ดังนั้นการที่จะทราบผลของการดำเนินงานของโครงการว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ จึงต้องมีการศึกษาประสิทธิผลของโครงการเพื่อให้รู้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ นั้นว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมากน้อยเพียงใด

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพิชา ชลวานิช (2546 : 116,120) ได้ศึกษาแผนการประกอบอาชีพของคนพิการภายหลังสำเร็จการฝึกอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ เป็นการศึกษาแบบสำรวจ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คนพิการที่เข้าฝึกอาชีพในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพทั้ง 8 แห่ง สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 260 คน พบว่า การวางแผนประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่จะเลือกตัดสินใจในการประกอบอาชีพที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ตรงกับสาขาที่ตนได้ฝึกมา และจะเลือกหน่วยงานที่ให้รายได้สูง มีความมั่นคงก้าวหน้าในอนาคต เลือกที่จะประกอบอาชีพอิสระเป็นส่วนใหญ่ เพราะจะทำให้คนพิการไม่รู้สึก

กดดัน เมื่อพบกับปัญหาต่าง ๆ ในสถานที่ทำงาน การได้รับการสนับสนุนจากบิดา มารดา เป็นส่วนสำคัญของการวางแผนการประกอบอาชีพ ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางอาชีพ ที่ได้ฟังจากวิทยุ-โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ และทุนซึ่งมีความจำเป็นอย่างสูงในการนำไปใช้ซื้ออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ หรือประกอบกิจการของตนเอง ในขณะที่ฝึกอาชีพคนพิการมีการวางแผนการประกอบอาชีพ เมื่อจบแล้วต้องหางานให้ได้ภายใน 3 เดือน และอาชีพนั้นต้องสามาถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ในระยะยาวโดยไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม

การศึกษาหาความสัมพันธ์ พบว่า เพศของคนพิการที่แตกต่างกันมีทัศนะต่อแผนการประกอบอาชีพ ภายหลังสำเร็จการฝึกอาชีพที่แตกต่างกัน และอายุของคนพิการที่มากมีทัศนะต่อการตัดสินใจเข้ามาฝึกอาชีพที่แตกต่างกันกับคนพิการที่มีอายุน้อย ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาฝึกอาชีพแตกต่างกันด้วย

เพ็ญประภา หวานคำ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นวิชานวดแผนไทย จัดโดยศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า คนตาบอดที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นวิชานวดแผนไทยทั้งหมดเป็นเพศชาย และนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ทั้ง 4 วิชา คือ หลักพื้นฐานในการนวดแผนไทย ภาคปฏิบัติการนวดพื้นฐาน 6 ท่า การนวดแบบประยุกต์และการนวดเฉพาะจุด และผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้มากที่สุดคือ ภาคปฏิบัติการนวดพื้นฐาน 6 ท่า (100%)

ส่วนสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานหลังจากฝึกอบรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมพบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ

1. ปัญหาด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการนวดแผนไทย พบว่าผู้นวดไม่นำความรู้หลักของการนวดแผนไทยไปใช้ มักใช้ความเข้าใจของผู้นวดพิจารณาการนวดไม่ซักถามประวัติส่วนตัวและครอบครัวของผู้ถูกนวด เพราะมีความเข้าใจว่าไม่เกี่ยวกับการบำบัดรักษา

2. ปัญหาด้านการนวดแบบประยุกต์ พบว่าผู้ถูกนวดกลัวว่าเทคนิคการคลายเส้นบางท่าอาจจะทำให้เป็นอันตรายต่ออวัยวะได้ เช่น การดัด การดึง และการเหยียบ

3. ปัญหาด้านการนวดเฉพาะจุด พบว่า การยืดและการดัด 60 ท่า ผู้นวดจำท่านวดไม่ได้ บางท่าไม่ได้ใช้เลย นวดเฉพาะอาการที่พบบ่อย ๆ

วนิดา เพชรทองไทย (2540 : 113-117) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่คนพิการของมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด แบ่งเป็นผู้บริหารโครงการ 1 ราย ครูผู้สอน 1 ราย นายจ้าง 35 ราย ลูกจ้างพิการ 70 ราย พบว่าระดับความพอใจของลูกจ้างในอาชีพ รายได้ สภาพการทำงาน และการยอมรับของนายจ้างต่อการปรับตัว และความรู้ความสามารถของลูกจ้าง โดยภาพรวม มีระดับความพึงพอใจและระดับการยอมรับ อยู่ในระดับสูงทุกด้าน และในภาพรวมความพอใจของลูกจ้างต่อการ

ทำงานก็อยู่ในระดับสูงด้วยเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่คนพิการ ของมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการนั้น ประสบผลสำเร็จอย่างสูง

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า เพศ ของลูกจ้างที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของโครงการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนลักษณะความพิการ อายุ และการศึกษาของลูกจ้างที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มณเฑียร บุญช่วย (2540 : 61-80) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากสตรีอายุ 14 ปีขึ้นไป ในชุมชนเขตยานนาวา พบว่าด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของสตรี สตรีในชุมชนแออัดมีความรู้ในการประกอบอาชีพน้อย ไม่มีงานทั้งที่อยากทำงาน ขาดรายได้เสริมภายในครอบครัว เกี่ยวกับความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้สตรีฝึกอาชีพเพื่อหารายได้เสริม ทั้งนี้เพราะในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจปัจจุบันการทำงานหลาย ๆ คนในครอบครัวจะทำให้มีรายได้มากขึ้น เพื่อความสมดุลของรายจ่ายและรายรับ การที่หัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียวหาเลี้ยงครอบครัวจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของกรุงเทพมหานครได้อย่างลำบากและแร้นแค้นที่สุด

นิรมล เย็นสุข (2539 : 45-64) ได้ศึกษากระบวรการเข้าสู่อาชีพของคนพิการในชุมชนเมือง โดยศึกษาคนพิการทางด้านร่างกาย เจ้าของสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่ครู เจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์ และเพื่อนร่วมงานของคนพิการที่เป็นคนปกติ พบว่า คนพิการจะได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยต้องวิเคราะห์จากความต้องการ ความเหมาะสมของตน รวมถึงการได้รับคำแนะนำจากผู้รู้ ผู้ชำนาญ ทำให้ผู้พิการสามารถประกอบาชีพตามลำพังได้ ซึ่งเมื่อถึงระยะหนึ่งก็จะมีการประเมินว่าตนผ่านเกณฑ์หรือไม่ ถ้าไม่ผ่านก็จะหลับเข้าสู่กระบวนการเดิม ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่อาชีพของคนพิการ ได้แก่ ปัจจัยตัวคนพิการเอง และความคาดหวังของสังคม

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ (2537 : 49-58) ได้ศึกษาปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ โดยศึกษาคนพิการทางกาย แขน-ขา ลีบ ขาด ด้วน ที่เคยได้รับการฟื้นฟู จำนวน 100 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ 7 คน พบว่า คนพิการ คนพิการ 1 ใน 5 ได้ทำงานไม่ตรงกับที่ฝึก ส่วนอาชีพช่อมวิทยุโทรทัศน์เป็นอาชีพที่คนพิการทำงานตรงกับที่ฝึกและเป็นงานมั่นคง ในขณะที่อาชีพเย็บหนังและเย็บผ้ามีปัญหามาก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องในการทำงาน ได้แก่ งานหนัก รายได้น้อย ถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง เป็นต้น ซึ่งคนพิการ 1 ใน 3 ต้องการขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เพราะเหมาะสมกับสภาพร่างกาย แต่ยังไม่มีทุนและไม่มีโควต้า

สุกัญญา วิบูลย์พานิช (2536 : 118-129) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์และการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ โดยศึกษาจากคนพิการ 133 ราย พบว่า คนพิการส่วนใหญ่พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจต่ำ ขาดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และพบว่า คนพิการส่วนใหญ่มีอัตมโนทัศน์ในภาพรวมดีทุกด้าน โดยเฉพาะทางด้านศีลธรรมจรรยา แต่คนพิการส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ ทั้งทางด้านอารมณ์ จิตใจ การยอมรับและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่วนอัตมโนทัศน์และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ นอกจากนั้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ เรียงตามน้ำหนัก ได้แก่ อัตมโนทัศน์ด้านความพึงพอใจ ด้านร่างกาย ระดับการศึกษา การสนับสนุนทางสังคมและอายุ

ถนอมศรี ทองรักขาว (2544 : 56) ได้ศึกษา ปัจจัยความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน : กรณีศึกษาศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า ความพึงพอใจในทุกด้านของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งความพึงใจในลักษณะงาน ด้านความมั่นคง ด้านรายได้

สรินาถ บุญยเกียรติ (2535 : 69) ได้ศึกษาการเตรียมการของสถานประกอบการในการจ้างงานคนพิการ : ศึกษาเฉพาะสถานประกอบการที่เข้าร่วมการสัมมนา เรื่อง พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่าทัศนะต่อความสามารถของคนพิการ นายจ้างเห็นด้วยถึงความสำคัญของการฝึกอบรมและสนับสนุนให้ลูกจ้างที่พิการเข้ารับการฝึกอบรมแต่ไม่แน่ใจว่าคนพิการจะมีสมรรถภาพในการทำงานเท่ากับคนปกติ และไม่แน่ใจว่าคนพิการจะเพิ่มภาระให้กับตัวนายจ้างเองหรือไม่ ซึ่งสืบเนื่องมาจากคนพิการจำนวนมากไม่คิดที่จะแสดงความสามารถของตนออกมาให้สังคมรับรู้

อารยา อรุณานนท์ชัย (2538 : 121) ได้ศึกษาการพัฒนาคนพิการให้เป็นบุคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคม พบว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษามีความสำคัญยิ่งโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กพิการ เพราะจะช่วยให้เด็กพิการรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้กลายเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าของสังคมในอนาคตได้ อีกทั้งไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม

อังคณา สาลาด (2541 : 154) ได้ศึกษาความคาดหวังในการฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชนของคนพิการทางกายและ/หรือการเคลื่อนไหว : ศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่าโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชนมีส่วนช่วยให้คนพิการได้รับความรู้สึกและบริการฟื้นฟูสมรรถภาพมากขึ้น ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวคนพิการและความเข้าใจและยอมรับในคนพิการของคนในชุมชนมากขึ้น มีส่วนทำให้ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากขึ้น ที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีความคาดหวังโดยรวมในการเข้าเป็นส่วนร่วมในชุมชนในระดับปานกลาง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในประเทศสรุป ได้ว่า การศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสนั้น ผู้จัดทำโครงการจะได้ทราบถึงผลการแก้ปัญหาแรงงานด้อยโอกาส โดยการจัดสรรงบประมาณทางด้านสวัสดิการสังคมมาจัดหลักสูตรฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและทางอาชีพให้แก่คนตาบอดและสตรีด้อยโอกาส โดยดึงคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ผู้ผ่านการ อบรมสามารถนำวิชาชีพไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ พึ่งตนเองได้ในระยะยาว และลดภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้มากน้อยเพียงใด

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่ คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแบ่งตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสผู้ผ่านการอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี ตั้งแต่ พ.ศ.2544-2547 จำนวน 41 คน แบ่งเป็น 4 รุ่น ดังนี้

รุ่นที่ 1 เรียนระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง กันยายน 2544	มีจำนวน 10 คน
รุ่นที่ 2 เรียนระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง สิงหาคม 2545	มีจำนวน 10 คน
รุ่นที่ 3 เรียนระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง กันยายน 2546	มีจำนวน 10 คน
รุ่นที่ 4 เรียนระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม 2547	มีจำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสผู้ผ่านการอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสในอนาคต ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ผ่านการอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. รายได้

ส่วนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ผ่านการอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ลักษณะของคำถามเป็นปลายปิด (close-ended guestion) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยคำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก 5 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกจะมีระดับคะแนนดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2534 : 131)

เห็นด้วยมากที่สุด	มีระดับคะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีระดับคะแนน	1	คะแนน

เกณฑ์คะแนนของค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็นลักษณะความเห็น 5 ระดับ โดยคำนวณจาก

$$\text{ความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง	มีทัศนะในทางเห็นด้วยน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.80-2.60	หมายถึง	มีทัศนะในทางเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	มีทัศนะในทางเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	มีทัศนะในทางเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	มีทัศนะในทางเห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 3 สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการของผู้ผ่านการอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended)

1. ปัญหาในการแสวงหางานทำ
2. ปัญหาในการทำงาน
3. ปัญหาเศรษฐกิจในการดำเนินชีวิต
4. ปัญหาในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชน
5. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพในด้านต่าง ๆ ดังนี้
    1. ระยะเวลาฝึกอบรม
    2. หลักสูตร
    3. สถานที่
    4. วัสดุอุปกรณ์
    5. วิทยากร

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ศึกษามาสร้างแบบสัมภาษณ์
3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจแก้ไขเพื่อความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสที่ผ่านการอบรมของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดฉะเชิงเทราที่ไม่ได้เป็นประชากร จำนวน 20 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ของครอนบาค (Cronbach)
6. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้กับกลุ่มประชากรเพื่อการวิเคราะห์ผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงหัวหน้าชมรมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์จากคนตาบอดและสตรี

ผู้ด้อยโอกาสผู้ผ่านการอบรมของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสด้วยตนเอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2. คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวมและรายด้าน สำหรับการวิเคราะห์ ข้อมูลตอนที่ 2

3. คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ในการทดสอบสมมติฐาน

4. ค่าสูงสุด ต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามกลุ่มอายุกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3

5. การวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (F-test) ระหว่างช่วงอายุกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต และเมื่อพบว่าในด้านใดมีความแตกต่างกันในความคิดเห็นก็จะทำการปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Mutiple Comparisons) ด้วย Scheff's-test สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 3 ในการทดสอบสมมติฐาน เรื่องความแตกต่างของอายุ

6. คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามรายได้ก่อนเข้ารับการอบรม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ในการทดสอบสมมติฐาน

7. คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามกลุ่มรายได้หลังรับการอบรม (โดยนำระดับรายได้ปัจจุบันหลังการฝึกอบรมหักออกจากระดับรายได้ก่อนการฝึกอบรม หากพบว่าค่าของตัวแปรรายได้ปัจจุบันสูงกว่าระดับรายได้ก่อนการฝึกอบรมจะถือว่ามีระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น) แล้วนำมาวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มที่มีระดับรายได้สูงขึ้นกับกลุ่มที่มีรายได้คงเดิมหลังการฝึกอบรม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ในการทดสอบสมมติฐาน

8. ค่า Liner Regression ในการพยากรณ์อิทธิพลระหว่างรายได้หลังจากรับการอบรมที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ในการทดสอบสมมติฐาน

9. รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพฯ ในตอนที่ 4 นำเสนอในรูปของความถี่และค่าร้อยละประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For Social Sciences) โดยใช้สถิติดังนี้

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์เอลฟา (α - Coefficient) มีสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 125-126)

$$\alpha = n/n\text{-}1 \left[1-\sum S_i^2 / S_t^2\right]$$

α	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	หมายถึง	จำนวนข้อ
S_i^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
S_t^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2. การหาค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบประเมินตอนที่ 1 และตอนที่ 3 (ประคอง กรรณสูต. 2525 : 73)

$$P = n/N \times 100$$

P	หมายถึง	ค่าร้อยละ
n	หมายถึง	จำนวนผู้เลือกตอบในข้อนั้น
N	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

3. การหามัชฌิมเลขคณิตในการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของโครงการ (จากระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการ) เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้สูตรดังนี้ (Gilbert. 1980 : 220)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่ามัชฌิมเลขคณิตที่เป็นน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถาม
X	หมายถึง	คะแนนที่ได้จากการตรวจมีค่า 5,4,3,2,1 ค่าใดค่าหนึ่งหนึ่งในแต่ละข้อ
f	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อของแบบสอบถาม
N	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

4. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการใช้สูตรดังนี้ (Gillbert. 1980 :229-230)

$$S.D. = \frac{\sqrt{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}}{N(N-1)}$$

S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum fx$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อคูณกับความถี่
$\sum fx^2$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสองคูณด้วยความถี่
N	หมายถึง	จำนวนตัวอย่างประชากร

5. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 165)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

t	หมายถึง	ค่าสถิติแสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม
$\bar{X}_1$, $\bar{X}_2$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
S_1^2 , S_2^2	หมายถึง	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
n_1 , n_2	หมายถึง	จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

6. สถิติ Oneway ANOVA (F-tes) ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยสองกลุ่มขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 236)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

MS_B หมายถึง ผลรวมกำลังสองเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม

MS_W หมายถึง ผลรวมกำลังสองเฉลี่ยภายในกลุ่ม

7. สถิติ Mutiple Regression ในการพยากรณ์อิทธิพลระหว่างรายได้หลังอบรมที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการ เป็นการวิเคราะห์การถดถอยในลักษณะเส้นตรงหรือที่เรียกว่าสมการถดถอยเชิงเส้น (linear regression equation) ซึ่งมีรูปแบบของสมการ โดยให้ Y คือค่าที่ได้จากการคำนวณ หรือคาดการ (Y -estimate) ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2546 : 323-324)

กรณีเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว

$$\hat{Y} = a + bX$$

โดยที่ $\hat{Y}$ แทน ค่าของตัวแปรตามที่ได้จากการพยากรณ์

a แทน ค่าคงที่

b แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอย

$$b = \frac{n(\sum XY) - (\sum X)(\sum Y)}{n(\sum X^2) - (\sum X)^2}$$

เมื่อ n แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

X แทน ค่าของตัวแปรอิสระ

Y แทน ค่าของตัวแปรตาม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของประชากร
S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	14	34.1
- หญิง	27	65.9
รวม	41	100.0
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 20 ปี	4	9.8
- 21 – 30 ปี	8	19.5
- 31 – 40 ปี	10	24.4
- 41 ปี ขึ้นไป	19	46.3
รวม	41	100.0
3. อาชีพก่อนการฝึกอบรม		
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	34	82.9
- รับจ้าง	4	9.8
- ค้าขาย	1	2.4
- เกษตรกรรม	2	2.4
รวม	41	100.0
4. รายได้ก่อนการฝึกอบรม		
- ไม่มีรายได้	33	80.5
- ต่ำกว่า - 1,000 บาทรับจ้าง	8	19.5
- 1,001 - 2,000 บาท	-	-
- 2,001 บาทขึ้นไป	-	-
รวม	41	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพหลังการฝึกอบรม		
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	4	9.8
- นวดแผนไทยเป็นอาชีพหลัก	32	78.0
- นวดแผนไทยเป็นอาชีพเสริม	3	7.3
- ประกอบอาชีพอื่น	2	4.9
รวม	41	100.0
6. รายได้หลังการฝึกอบรม		
- ไม่มี	3	7.3
- ต่ำกว่า - 1,000 บาท	12	29.3
- 1,001 - 3,000 บาท	19	46.3
- 3,001 - 5,000 บาท	3	2.3
- 5,001 – 7,000 บาท	1	2.4
- 7,001 บาทขึ้นไป	3	7.3
รวม	41	100.0

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด รวม 41 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป ในช่วงก่อนเข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้ จำนวน 33 คน และหลังจากฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่ จะนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลักถึง 32 คน โดยส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 1,001 – 3,000 บาท

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยพิจารณาใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวม

รายการ	N = 41		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการมีงานทำ	3.46	0.91	มาก
2. ด้านเศรษฐกิจ	2.93	0.98	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	2.76	0.83	ปานกลาง
รวม	3.05	0.84	ปานกลาง

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ด้านการมีงานทำ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการ เท่ากับ 3.46

2. ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการ เท่ากับ 2.93

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการ เท่ากับ 2.76

เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น พบว่ามีการเกาะกลุ่มกันของระดับความคิดเห็น แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีการให้ระดับความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีงานทำ

ด้านการมีงานทำ	N = 41		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพได้	3.66	1.09	มาก
2. สามารถใช้อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพให้บริการนวด เช่น การปูที่นอน ใช้น้ำมันนวด	3.41	1.14	มาก
3. สามารถประยุกต์ความรู้ที่มีให้เหมาะสมกับงานได้ เช่น นวดกดจุด	3.39	1.07	ปานกลาง
4. การรับทราบข้อมูลข่าวสารแรงงานจากโครงการฯ ที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหางาน	2.95	1.00	ปานกลาง
5. สามารถเดินทางไปที่ทำงานได้ด้วยตนเอง	3.00	1.41	ปานกลาง
6. ลักษณะงานที่ทำตรงกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมฯ	3.98	1.19	มาก
7. มีความก้าวหน้าในอาชีพที่ทำ	3.39	1.09	ปานกลาง
8. มีความสุขกับอาชีพที่ทำ	3.88	1.12	มาก
รวม	3.46	0.91	มาก

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านการมีงานทำอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}$ = 3.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ลักษณะงานที่ทำตรงกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมฯ และการมีความสุขกับอาชีพที่ทำ ส่วนข้อที่ได้ค่าประเมินต่ำสุด คือเรื่อง การรับทราบข้อมูลข่าวสารแรงงานจากโครงการฯ ที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหางาน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	N = 41		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายตามความจำเป็นในชีวิตประจำวัน	2.98	1.01	ปานกลาง
2. สามารถช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวได้	2.61	1.07	ปานกลาง
3. มีเงินเก็บจากรายได้สามารถสร้างหลักประกันในอนาคตได้ เช่น เงินออมฝากธนาคาร ซื้อรถ ที่ดิน บ้าน เป็นต้น	1.88	0.98	น้อย
4. ความมั่นคงในอาชีพ	3.34	1.17	ปานกลาง
5. สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระของครอบครัว	3.85	1.28	มาก
รวม	2.93	0.98	ปานกลาง

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระของครอบครัว และความมั่นคงในอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คือ มีเงินเก็บจากรายได้ สามารถสร้างหลักประกันในอนาคตได้ เช่น มีเงินออม ซื้อที่ดิน บ้าน เป็นต้น (รายได้ส่วนใหญ่ที่ได้รับ ประมาณ 1,001 – 3,000 บาทต่อเดือน) มีไม่เพียงพอสำหรับเก็บออมและไม่สามารถช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวได้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	N = 41		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน เข้าใจปัญหาของชุมชน	3.22	0.79	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	2.44	0.98	น้อย
3. การยอมรับในความคิดเห็นของท่านจากชุมชน	2.66	1.06	ปานกลาง
4. เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนจากการที่ท่านมีรายได้	3.22	1.06	ปานกลาง
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับคนในครอบครัวและชุมชน	2.27	1.03	น้อย
รวม	2.76	0.84	ปานกลาง

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ($\bar{x}$ = 2.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน เข้าใจปัญหาของชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนจากการที่ท่านมีรายได้ ส่วนข้อที่ได้รับการประเมินต่ำที่สุดคือ ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับคนในครอบครัวและชุมชน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุและรายได้ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

เรื่อง	เพศ	N	Mean	S.D.	S.E.	t	sig
การมีงานทำ	ชาย	14	3.86	.56	.15	2.10	.042*
	หญิง	27	3.25	1.00	.19		
ด้านเศรษฐกิจ	ชาย	14	3.34	.69	.18	2.01	.052
	หญิง	27	2.72	1.05	.20		
การมีส่วนร่วม	ชาย	14	3.06	.65	.17	1.68	.102
	หญิง	27	2.61	.89	.17		
ประสิทธิผล	ชาย	14	3.42	.52	.14	2.12	.040*
	หญิง	27	2.86	.91	.18		

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามเพศ ในด้านการมีงานทำ มีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็น กล่าวคือในทุกด้านเพศชายจะมีระดับของความคิดเห็นที่สูงกว่าเพศหญิง โดยข้อที่มีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่เรื่องการมีงานทำ ดังนั้นในภาพรวมของความคิดเห็นในด้านประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ระหว่างเพศชายและหญิงจึงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ผู้เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

เพื่อตอบสมมติฐานในเรื่องความแตกต่างของอายุกับการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ผู้วิจัยจะใช้ สถิติ Oneway ANOVA (F-test) ในการทดสอบสมมติฐาน และเมื่อพบว่าในด้านใดมีความแตกต่างกันในความคิดเห็นก็จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Multiple Comparisons) ด้วย Scheffe's-test

ตาราง 8 สถิติพรรณนาแสดงค่าสูงสุด ต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามกลุ่มอายุกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ความคิดเห็น	ช่วงอายุ	N	Min.	Max.	Mean	S.D.
การมีงานทำ	ต่ำกว่า - 20 ปี	4	1.00	4.50	3.22	1.53
	21 - 30 ปี	8	1.00	4.63	2.91	1.28
	31 - 40 ปี	10	2.75	4.75	3.63	0.63
	41 ปีขึ้นไป	19	2.13	4.75	3.65	0.66
	รวมทุกกลุ่ม	41	1.00	4.75	3.46	0.91
ด้านเศรษฐกิจ	ต่ำกว่า - 20 ปี	4	1.20	4.00	2.95	1.24
	21 – 30 ปี	8	1.00	4.20	2.40	1.33
	31 – 40 ปี	10	1.80	3.60	2.92	0.58
	41 ปีขึ้นไป	19	1.60	4.80	3.16	0.92
	รวมทุกกลุ่ม	41	1.00	4.80	2.93	0.98
การมี	ต่ำกว่า - 20 ปี	4	1.00	2.80	2.25	0.84
ส่วนร่วม	21 – 30 ปี	8	1.20	3.80	2.20	0.88
	31 – 40 ปี	10	1.60	4.20	3.06	0.87
	41 ปีขึ้นไป	19	1.80	3.80	2.95	0.68
	รวมทุกกลุ่ม	41	1.00	4.20	2.76	0.83
ประสิทธิผล	ต่ำกว่า - 20 ปี	4	1.07	3.77	2.81	1.19
	21 – 30 ปี	8	1.07	3.81	2.50	1.09
	31 – 40 ปี	10	2.05	4.18	3.20	0.60
	41 ปีขึ้นไป	19	1.98	4.41	3.25	0.69
	รวมทุกกลุ่ม	41	1.07	4.41	3.05	0.84

จากตาราง 8 พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีอายุในช่วง 21-30 ปี จะเป็นกลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับน้อยในทุกด้านทั้งภาพรวมและรายด้าน หากพิจารณาในกลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่าในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ กลุ่มอายุ 31-40 ปี ส่วนในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและภาพรวม กลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุดในกลุ่มคืออายุ41 ปีขึ้นไป

ตาราง 9 การวิเคราะห์การแปรผันทางเดียวระหว่างช่วงอายุกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต

		SS.	df.	MS.	F	Sig.
การมีงานทำ	ระหว่างกลุ่ม	3.65	3	1.22	1.51	0.23
	ภายในกลุ่ม	29.80	38	0.81		
	รวม	33.46	41			
ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	3.24	3	1.08	1.13	0.35
	ภายในกลุ่ม	35.21	38	0.95		
	รวม	38.45	41			
การมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	5.12	3	1.71	2.78	0.05*
	ภายในกลุ่ม	22.66	38	0.61		
	รวม	27.78	41			
ประสิทธิผล	ระหว่างกลุ่ม	3.65	3	1.22	1.85	0.16
	ภายในกลุ่ม	24.33	38	0.66		
	รวม	27.98	41			

จากตาราง 9 ไม่พบความแตกต่างในความเห็นของผู้ที่มีอายุแตกต่างกันในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและภาพรวมต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนพบความแตกต่างกันของระดับความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตาราง 10 จะแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอายุใดบ้างที่มีความเห็นแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มระหว่างช่วงอายุกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

เปรียบเทียบระหว่างอายุ		Mean Diff.	Std. Error	Sig.
ต่ำกว่า - 20 ปี	21 - 30 ปี	0.05	0.48	1.00
	31 - 40 ปี	-0.81	0.46	0.39
	41 ปีขึ้นไป	-0.70	0.43	0.46
21 – 30 ปี	31 - 40 ปี	-0.86	0.37	0.17
	41 ปีขึ้นไป	-0.75	0.33	0.18
31 – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป	0.11	0.31	0.99

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การเปรียบเทียบรายคู่กลับไม่พบว่ามีคู่ใดที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 การมีรายได้เพิ่มขึ้นหลังการอบรม จะทำให้มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก

ตาราง 11 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามรายได้ก่อนเข้ารับการอบรมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

	ก่อนการอบรม	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	sig
การมีงานทำ	ไม่มีรายได้	33	3.45	1.02	.18	-.174	.863
	มีรายได้	8	3.48	.22	.00		
ด้านเศรษฐกิจ	ไม่มีรายได้	33	2.96	1.07	.19	.499	.623
	มีรายได้	8	2.83	.54	.19		
การมีส่วนร่วม	ไม่มีรายได้	33	2.71	.90	.16	-1.230	.230
	มีรายได้	8	2.97	.42	.15		
ประสิทธิผล	ไม่มีรายได้	33	3.04	.93	.16	-.295	.770
	มีรายได้	8	3.09	.28	.00		

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตาม รายได้ก่อนการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็นในทุกด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความแตกต่างระหว่างผู้ไม่มีรายได้ กับผู้มีรายได้ต่ำกว่า - 1,000 บาทต่อเดือนนั้นไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามเรื่องรายได้ก่อนการฝึกอบรม (ไม่มี/มี) และรายได้หลังการฝึกอบรมมาสร้างตัวแปรตัวใหม่คือ ตัวแปรระดับรายได้ที่สูงขึ้น Growth (โดยนำระดับรายได้ปัจจุบันหลังการฝึกอบรม หักออกจากระดับรายได้ก่อนการฝึกอบรม หากพบว่าค่าของตัวแปรรายได้ปัจจุบันสูงกว่าระดับรายได้ก่อนการฝึกอบรมจะถือว่า มีระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น) แล้วนำมาวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มที่มีระดับรายได้ที่สูงขึ้นกับกลุ่มที่รายได้คงเดิม หลังการฝึกอบรมได้ผล ดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามกลุ่มรายได้หลังเข้ารับการอบรมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

	รายได้หลังอบรม	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	sig
การมีงานทำ	เพิ่มขึ้น	37	3.64	.68	.11	4.668	.00*
	คงที่	4	1.81	1.24	.62		
ด้านเศรษฐกิจ	เพิ่มขึ้น	37	3.08	.87	.14	3.317	.00*
	คงที่	4	1.55	.97	.49		
การมีส่วนร่วม	เพิ่มขึ้น	37	2.86	.76	.12	2.596	.01*
	คงที่	4	1.80	.99	.50		
ประสิทธิผล	เพิ่มขึ้น	37	3.19	.68	.11	3.893	.00*
	คงที่	4	1.72	1.05	.53		

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามรายได้หลังการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็นในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำข้อมูลจากตาราง 11 และ 12 มาพิจารณาร่วมกันจะพบว่ามีผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 8 คน ขึ้นมาเป็น 37 คน จากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 41 คน แสดงให้เห็นว่า ก่อนเข้ารับการอบรมมีผู้มีรายได้ร้อยละ 19.51 หลังการอบรมมีผู้มีรายได้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 90.24 แสดงว่าหลังการอบรมมีผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 70.73

นอกจากนี้ยังพบว่าการประเมินประสิทธิผลผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นหลังการอบรมสูงกว่าผู้ที่มีรายได้คงที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ (ตาราง 12) แตกต่างจากความคิดเห็นก่อนเข้ารับการอบรม (ตาราง 11) ซึ่งไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้มีรายได้ทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ค่า Liner Regression ในการพยากรณ์อิทธิพลระหว่างรายได้หลังจากรับการอบรมที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังตาราง 13

ตาราง 13 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างรายได้หลังจากรับการอบรมที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต

	Constant	ค่าสัมประสิทธิ์
	-1834.4	0.558
t	-1.911	4.196
Sig	.063	.000*
	R^2 = .311	

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าสัมประสิทธิความสัมพันธ์ที่ .558 และกรอบแนวคิดดังกล่าวสามารถพยากรณ์ความถูกต้องที่ระดับร้อยละ 31.1

แสดงให้เห็นว่าการมีรายได้ทำให้ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก โดยรายได้มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลของโครงการถึงร้อยละ 55.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 14 ปัญหาในการแสวงหางานทำของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
การแสวงหางานทำ		
- ไม่มี เมื่อเรียนจบ โครงการแนะนำแหล่งงานให้	15	36.5
- ขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารของตลาดแรงงาน	12	29.3
- ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากครอบครัวในการทำงาน	10	24.4
- ปัญหาในการเดินทางไปทำงาน	4	9.8
รวม	41	100

จากตาราง 14 พบว่า คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 29.3% ขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารของตลาดแรงงาน 24.4% ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากครอบครัวในการทำงานและ 9.8% มีปัญหาในการเดินทางไปทำงาน

ตาราง 15 ปัญหาในการทำงานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
การทำงาน		
- ไม่มีปัญหาใด ๆ ในการทำงาน	17	41.5
- การไม่ยอมรับจากลูกค้าเท่าที่ควร	14	34.1
- ในช่วงแรกที่ทำงานยังต้องปรึกษาครูผู้สอนถึงวิธีการนวดการแก้ปัญหาให้กับลูกค้า	10	24.4
รวม	41	100

จากตาราง 15 พบว่าคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 34.1% มีปัญหาในเรื่องการไม่ยอมรับจากลูกค้าเท่าที่ควร รองลงมา 24.4% ในช่วงแรกที่ทำงานยังต้องปรึกษาครูผู้สอนถึงวิธีการนวดในการแก้ปัญหาให้กับลูกค้า

ตาราง 16 ปัญหาในด้านเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
ด้านเศรษฐกิจ		
- ไม่มีปัญหา มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	16	39
- มีรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ	14	34.1
- รายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่าย บางครั้งต้องพึ่งพาครอบครัวอยู่	7	17.1
- ไม่มีรายได้ เนื่องจากครอบครัวไม่ยอมให้ทำงาน ยังต้องพึ่งพาครอบครัวอยู่	4	9.8
รวม	41	100

จากตาราง 16 พบว่าคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 34.1% มีรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ รองลงมา 17.1% มีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่ายบางครั้งยังต้องพึ่งพาครอบครัวอยู่ และ 9.8% ไม่มีรายได้ เนื่องจากครอบครัวไม่ยอมให้ทำงานยังต้องพึ่งพาครอบครัวอยู่

ตาราง 17 ปัญหาในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
การอยู่ร่วมกับคนในชุมชน		
- ไม่กล้าไปเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	19	46.3
- ไม่กล้าแสดงความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน	10	24.4
- ไม่มีปัญหา มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน	8	19.5
- ในบางชุมชนยังไม่ให้การยอมรับ	4	9.8
รวม	41	100

จากตาราง 17 พบว่า คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 46.3% มีปัญหาไม่กล้าไปเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รองลงมา 24.4% ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน และ 9.8% ในบางชุมชนยังไม่ให้การยอมรับ

ตาราง 18 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระยะเวลาฝึกอบรมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
ระยะเวลาฝึกอบรม		
- ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติภายหลังจากเรียนจบ	19	46.3
- ควรเพิ่มระยะเวลาเรียน อักษรเบรล และการใช้ไม้เท้า	12	29.3
- ควรเพิ่มเวลาเรียนทุกวิชาที่ฝึกอบรมให้มากขึ้น	10	24.4
รวม	41	100

จากตาราง 18 พบว่า คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 34.1% เสนอแนะว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติภายหลังจากเรียนจบ รองลงมา 29.3% เสนอแนะว่าควรเพิ่มระยะเวลาเรียนอักษรเบรลและการใช้ไม้เท้า เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจและ 24.4% แนะนำว่าควรเพิ่มเวลาเรียนทุกวิชาที่ฝึกอบรมให้มากขึ้น

ตาราง 19 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
หลักสูตร		
- ควรจะเปิดสอน การนวดฝ่าเท้า นวดกดจุดตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลต่อการขยายรายได้ และโอกาสในการแสงหางาน	29	70.7
- เนื้อหาวิชาที่จัดฝึกอบรมเหมาะสมดีแล้ว	12	29.3
รวม	41	100

จากตาราง 19 พบว่า คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 70.7% เสนอแนะว่าควรเปิดสอนการนวดฝ่าเท้า นวดกดจุดตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลต่อการขยายรายได้ และโอกาสในการแสวงหางาน

ตาราง 20 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่เรียนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
สถานที่เรียน		
- เหมาะสมดีแล้ว	27	65.9
- ควรขยายพื้นที่เรียนให้กว้างกว่าเดิม	14	34.1
รวม	41	100

จากตาราง 20 พบว่า คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 34.1% เสนอแนะว่าควรขยายพื้นที่เรียนให้กว้างกว่าเดิม

ตาราง 21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
วัสดุอุปกรณ์		
- หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลืออุปกรณ์การเรียน เช่น ไม้เท้า ควรลดขั้นตอนในการดำเนินการติดต่อขอรับอุปกรณ์ เนื่องจากเดินทางไม่สะดวก ทำให้ขาดไม้เท้าในการเรียน	27	65.9
- ควรจัดหาโต๊ะเรียนมาเพิ่ม เนื่องจากมีโต๊ะเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม	14	34.1
รวม	41	100

จากตาราง 21 พบว่าคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส 65.9% เสนอแนะว่าหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องอุปกรณ์การเรียน เช่น ไม้เท้า ควรลดขั้นตอนในการดำเนินการติดต่อขอรับ เนื่องจากเดินทางไม่สะดวก ทำให้ขาดไม้เท้าในการเรียน รองลงมา 34.1% เสนอแนะว่าควรจัดหาโต๊ะเรียนมาเพิ่ม เนื่องจากมีโต๊ะเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ตาราง 22 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิทยากรของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
วิทยากร		
- วิทยากรสอนเข้าใจดี	33	80.5
- ไม่ออกความเห็น	8	19.5
รวม	41	100

จากตาราง 22 พบว่าคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสส่วนใหญ่ 80.5% มีความคิดเห็นว่าวิทยากรสอนเข้าใจดีแล้ว

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุและรายได้ และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสในอนาคต ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีการดำเนินการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากรที่เข้ารับการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี ปี พ.ศ.2544-2547 มีทั้งหมด 41 คน แบ่งเป็นเพศชาย 14 คน เพศหญิง 27 คน โดยในแต่ละรุ่นมีสตรีผู้ด้อยโอกาส 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ระดับความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5ระดับ สอบถามใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-Ended) เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการของผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมาสร้างแบบสัมภาษณ์เสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจแก้ไข แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสที่ผ่านการฝึกอาชีพ

นวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตในจังหวัดฉะเชิงเทราจำนวน 20 ท่าน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิแอลฟ่าของแบบสัมภาษณ์ = .94

การเก็บรวมรวมข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ ไปสัมภาษณ์ประชากรด้วยตนเองทั้งสิ้น 41 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows 10.0 ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยคำนวณหาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ โดยคำนวณค่า t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานในเรื่องความแตกต่างของเพศ รายได้กับการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway ANOVA) คำนวณค่า F-test ในการทดสอบสมมติฐานในเรื่องความแตกต่างของอายุกับประสิทธิผลของโครงการ และเมื่อพบว่าในด้านใดมีความแตกต่างกันในความคิดเห็นจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Multiple Comparisons) ด้วย Scheffe's-test และใช้ค่า Liner Regression ในการพยากรณ์อิทธิพลระหว่างรายได้หลังจากรับการอบรมที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ด้วยการหาค่าความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีความคล้ายคลึงกัน จากคำถามปลายเปิดที่กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 41 คน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประชากรทั้งหมด 41 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป ในช่วงก่อนเข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้จำนวน 33 คน

คิดเป็นร้อยละ 80.5 และหลังจากฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่จะนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลักถึง 32 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 1,001 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีงานทำประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเศรษฐกิจและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น พบว่า มีการเกาะกลุ่มกันของระดับความคิดเห็น แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีการให้ระดับของคะแนนที่ใกล้เคียงกันเ

ด้านการมีงานทำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ ลักษณะงานที่ทำตรงกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมฯ และการมีความสุขกับอาชีพที่ทำ ส่วนข้อที่ได้ค่าการประเมินต่ำสุดคือเรื่อง การรับทราบข้อมูลข่าวสารแรงงานจากโครงการฯ ที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหางาน

ด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระของครอบครัว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยคือ มีเงินเก็บจากรายได้ สามารถสร้างหลักประกันในอนาคตได้ เช่นมีเงินออม ซื้อที่ดิน บ้าน เป็นต้น (รายได้ส่วนใหญ่ที่ได้รับประมาณ 1,001 – 3,000 บาทต่อเดือน) มีไม่เพียงพอสำหรับการเก็บออมและไม่สามารถช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวได้

ด้านด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน เข้าใจปัญหาของชุมชนและเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน จากการที่ท่านมีรายได้ ส่วนข้อที่ได้รับการประเมินต่ำที่สุดคือ ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้คนในครอบครัวและชุมชน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็น กล่าวคือในทุกด้านเพศชายจะมีระดับของความคิดเห็นที่สูงกว่าเพศหญิง โดยข้อที่มีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่เรื่อง การมีงานทำ ดังนั้นในภาพรวมของความคิดเห็นในด้านประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตระหว่างเพศชายและหญิงจึงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ผู้เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามอายุ พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีอายุในช่วง 21-30 ปี เป็นกลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับน้อยในทุกด้านทั้งภาพรวมและรายด้าน หากพิจารณาในกลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่าในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ได้แก่กลุ่มอายุ 31-40 ปี ส่วนในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและภาพรวมกลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุดในกลุ่มคือ อายุ41 ปี ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์การแปรผันทางเดียวระหว่างช่วงอายุกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่พบความแตกต่างในความเห็นของผู้ที่มีอายุแตกต่างกันในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและภาพรวมต่อประสิทธิผลของโครงการฯ แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนพบความแตกต่างกันของระดับความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่กลับไม่พบว่ามีคู่ใดที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 การมีรายได้เพิ่มขึ้นหลังการอบรม จะทำให้มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสจำแนกตามรายได้ก่อนการอบรม พบว่ามีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็นในทุกด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความแตกต่างระหว่างผู้ไม่มีรายได้กับผู้มีรายได้ต่ำกว่า - 1,000 บาทต่อเดือนนั้น ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามรายได้หลังการอบรมพบว่ามีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็นในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำข้อมูลจากตาราง 11 และ 12 มาพิจารณาร่วมกันจะพบว่ามีผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 8 คน ขึ้นมาเป็น 37 คน จากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 41 คน แสดงให้เห็นว่าก่อนเข้ารับการอบรม มีผู้มีรายได้ร้อยละ 19.51 หลังการอบรมมีผู้มีรายได้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 90.24 แสดงว่าหลังการอบรมมีผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 70.73

นอกจากนี้ยังพบว่าการประเมินประสิทธิผลผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นหลังการอบรมสูงกว่าผู้ที่มีรายได้คงที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ (ตาราง 12) แตกต่างจากความคิดเห็นก่อนเข้ารับการ อบรม (ตาราง 11) ซึ่งไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้มีรายได้ทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นว่า มีประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าการมีรายได้ทำให้ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก โดยรายได้มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลของโครงการถึงร้อยละ 55.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้วยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี

ปัญหาในการแสวงหางานทำ (จากตาราง 14) พบว่า ร้อยละ 29.3 ขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารของตลาดแรงงาน รองลงมาร้อยละ 24.4 ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากครอบครัวในการทำงาน

ปัญหาในการทำงาน (จากตาราง 15) พบว่า ร้อยละ 34.1 มีปัญหาในเรื่องการไม่ยอมรับจากลูกค้าเท่าที่ควร รองลงมาร้อยละ 24.4 ในช่วงแรกที่ทำงานยังต้องปรึกษาครูผู้สอนถึงวิธีการนวดในการแก้ปัญหาให้กับลูกค้า

ปัญหาในด้านเศรษฐกิจ (จากตาราง 16) พบว่า ร้อยละ 34.1 มีรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ และร้อยละ 17.1 มีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่ายบางครั้งยังต้องพึ่งพาครอบครัวอยู่

ปัญหาในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชน (จากตาราง 17) พบว่าร้อยละ 46.3 มีปัญหาไม่กล้าไปเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และร้อยละ 24.4 ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระยะเวลาฝึกอบรม (จากตาราง 18) พบว่า ร้อยละ 46.3 เสนอแนะว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติภายหลังจากเรียนจบ รองลงมาร้อยละ 29.3 เสนอแนะว่าควรเพิ่มระยะเวลาเรียนอักษรเบรลและการใช้ไม้เท้า เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจและร้อยละ 24.4 แนะนำว่าควรเพิ่มเวลาเรียนทุกวิชาที่ฝึกอบรมให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตร (จากตาราง 19) พบว่า ร้อยละ 70.7 เสนอแนะว่าควรเปิดสอนการนวดฝ่าเท้า นวดกดจุดตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลต่อการขยายรายได้และโอกาสในการแสวงหางาน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่เรียน (จากตาราง 20) พบว่า ร้อยละ 34.1 เสนอแนะว่าควรขยายพื้นที่เรียนให้กว้างกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ (จากตาราง 21) พบว่า ร้อยละ 65.9 เสนอแนะว่าหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องอุปกรณ์การเรียน เช่น ไม้เท้า ควรลดขั้นตอนในการดำเนินการติดต่อขอรับ เนื่องจากเดินทางไม่สะดวก ทำให้ขาดไม้เท้าในการเรียน รองลงมาร้อยละ 34.1 เสนอแนะว่าควร จัดหาโต๊ะเรียนมาเพิ่ม เนื่องจากมีโต๊ะเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

ประเด็นที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการ

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมทั้ง 3 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.05) โดยเมื่อแยกพิจารณารายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการมีงานทำ ผลการศึกษาปรากฏว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตจากโครงการฯ มีงานทำอยู่ในระดับมาก ซึ่งก่อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพส่วนใหญ่ไม่มีรายได้มาก่อน เมื่อเรียนจบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชา ชลวานิช (2546 : 116) เรื่องแผนการประกอบอาชีพของคนพิการภายหลังสำเร็จการฝึกอาชีพ คนพิการส่วนใหญ่จะเลือกประกอบอาชีพที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ตรงกับสาขาที่ตนได้ฝึกมา ส่วนข้อที่ได้ค่าการประเมินต่ำสุดคือเรื่องการรับทราบข้อมูลข่าวสารแรงงานจากโครงการฯ ที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหางาน ซึ่งจากแนวคิดของบุญคง หันจางสิทธิ์. (2543 : 25-35) กล่าวว่าการที่บุคคลจะมีงานทำหรือไม่หลังจาก

ฝึกอบรมแล้วนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาดแรงงาน (Laber Market) อุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของแรงงานและข่าวสารการตลาดแรงงานเป็นอย่างไร และจากแนวคิดของสิรินาถ บุณยเกียรติ. (2535 : 22) ที่กล่าวว่า โอกาสที่คนจะได้มีงานทำย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่คนพิการจะได้มีงานทำนั้นไม่ใช่ด้วยความสามารถของคนพิการเพียงสิ่งเดียว แต่ยังมีปัจจัยที่สำคัญอีกหลายประการ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านอุปสงค์แรงงาน หรือความต้องการแรงงานคนพิการของธุรกิจเอกชน ซึ่งความเป็นไปได้ในการรับคนพิการเข้าทำงานนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสถานประกอบการต่าง ๆ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นสำคัญ การให้ข่าวสารการตลาดแรงงานนั้นมีประโยชน์มากสำหรับนายจ้างและลูกจ้าง เพราะถ้าแรงงานหางานได้เร็วย่อมมีรายได้และเวลาในการหาประสบการณ์มากขึ้นกว่าปกติ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการให้ ข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดงาน แก่ผู้จบการฝึกอบรม เพื่อเป็นการช่วยในการเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในการหางานของแรงงานด้วย

ด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาปรากฏว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตจากโครงการฯ มีรายได้หรือสถานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระต่อครอบครัว ($\bar{x}$ = 3.85) และความมั่นคงในอาชีพ ($\bar{x}$ = 3.34) ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีงานทำ สอดคล้องกับแนวคิดการพึ่งตนเองของ เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2529 : 69) ที่ว่า การพึ่งตนเองนั้นเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้คิดเป็นทำเป็น ดำรงตนเป็น แก้ปัญหาเป็น และเลี้ยงตนเองได้ทางเศรษฐกิจซึ่งก็คือ การมีงานทำนั่นเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา สุภาพ (เกสร พันธุ. 2543 : 17; อ้างอิงจาก สุพัตรา สุภาพ. 2525 : 25) ที่กล่าวว่า การพึ่งตนเองหมายถึง การรู้จักหารายได้ หาทรัพย์สินไว้เลี้ยงตนเองได้โดยไม่เป็นภาระแก่คนอื่น แสดงว่าผู้ผ่านการอบรมจากโครงการส่วนใหญ่สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว ถึงแม้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย คือ มีเงินเก็บจากรายได้สามารถสร้างหลักประกันในอนาคตได้ ($\bar{x}$ = 1.88) เพราะผู้ผ่านการฝึกอบรม ส่วนใหญ่มีรายได้หลังการฝึกอบรมประมาณ 1,001 – 3,000 บาทต่อเดือน ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำของแรงงานในจังหวัดปราจีนบุรี 138 บาท/วัน (สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด) แต่คนตาบอดส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับสถานประกอบการฟรี จึงไม่มีปัญหาในเรื่องการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพียงแต่รายได้ที่ได้รับมีไม่เพียงพอสำหรับการเก็บออมและไม่สามารถช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวได้

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาปรากฏว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังคณา สาลาด (2541 : 154) ได้ศึกษาความคาดหวังในการฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชนของคนพิการทางกายและ/หรือการเคลื่อนไหวกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีความคาดหวังโดยรวมในการเข้าเป็นส่วนร่วมในชุมชนในระดับปานกลาง สาเหตุที่คนตาบอดมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนน้อยอาจเนื่องมาจากปัญหาการปรับตัวของคนตาบอดดังเช่นแนวคิดของ สิรินาฏ บุณยเกียรติ (2535 : 15 –16) กล่าวถึงปัญหาในการปรับตัวของคนพิการว่าผลของสภาพความพิการของร่างกายที่มีต่อจิตใจหรือสุขภาพจิต ความวิตกกังวลและความผิดหวังในสภาพความพิการของตน คนพิการส่วนใหญ่มักคิดว่าคนทั่วไปรังเกียจ สมเพชและเยาะหยันในความพิการของตน ความคิดเช่นนี้หากเกิดมีมากขึ้น จะทำให้คนพิการแยกตนเองไปอยู่โดดเดี่ยว (Isolation) และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ในที่สุด คนพิการมักจะมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยากกว่าบุคคลธรรมดาซึ่งต้องใช้เวลานาน และจากแนวคิดของนวลศิริ เปาโรหิตย์ (2516 : 16) ได้ให้ความเห็นว่า การที่บุคคลจะมีการปรับตัวดีหรือไม่นั้น สาเหตุไม่ได้มาจากความพิการแต่เพียงอย่างเดียว ลักษณะความพิการเป็นเพียงข้อมูลในหลาย ๆ ข้อมูลเท่านั้นคนพิการลักษณะเดียวกันอาจมีปัญหาในการปรับตัวที่ต่างกันออกไป และเด็กตาบอดย่อมมีปัญหาในการปรับตัวเช่นเดียวกับเด็กพิการทั่วไป ดังนั้นเมื่อจบการฝึกอบรมโครงการฯ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนกับผู้ที่เรียนจบจากโครงการฯ เพื่อให้คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสได้เห็นคุณค่าของตนเองและกล้าเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

กล่าวโดยสรุปการลงทุนจัดโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสนั้นสามารถทำให้กลุ่มประชากรมีงานทำ มีรายได้สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทุนมนุษย์ของชูลส์ (Schultz, T.W. 1961 : 13) ที่ว่าการลงทุนในมนุษย์ต้องได้มาซึ่งทักษะความรู้ การปรับปรุงทักษะและความรู้เป็นแนวทางที่ทำให้มนุษย์มีคุณภาพ สามารถปรับปรุงและเพิ่มผลิตภาพของมนุษย์เพิ่มขึ้น การลงทุนในมนุษย์จะทำให้รายได้ต่อคนเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากการเปรียบเทียบรายได้ก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรม ก่อนเข้ารับการอบรม ร้อยละ 80.5 ไม่มีรายได้ หลังเข้ารับการอบรม ร้อยละ 75.6 ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลัก โดยส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 1,001 - 3,000 บาทต่อเดือน ถึงแม้ว่าในส่วนของด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจะอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตร แก้วเครือวัลย์ (2544 : 71) พบว่าศักยภาพด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนพิการ โดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลางเล็กน้อย เนื่องจากเห็นว่าความพิการของตนเป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

ประเด็นที่ 2 วิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุและรายได้ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน (ยอมรับสมมติฐาน)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามเพศ ในด้านการมีงานทำ มีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็น กล่าวคือในทุกด้านเพศชายจะให้ระดับของความคิดเห็นที่สูงกว่าเพศหญิง โดยข้อที่มีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่เรื่อง การมีงานทำ ดังนั้นในภาพรวมของความคิดเห็นในด้านประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ระหว่างเพศชายและหญิงจึงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา เพชรทองไทย (2540 : 110) ที่พบว่าลูกจ้างพิการเพศชายจะส่งผลให้ระดับประสิทธิผลของโครงการเกิดขึ้นในระดับสูง ร้อยละ 88.9 และเพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของโครงการที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน (ปฏิเสธสมมติฐาน)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามอายุ พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีอายุในช่วง 21-30 ปี จะเป็นกลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับน้อยในทุกด้านทั้งภาพรวมและรายด้าน และกลุ่มที่ประเมินประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและภาพรวม คืออายุ41 ปีขึ้นไป ($\bar{x}$ = 3.25) แสดงว่า ผู้ที่มีอายุในวัยกลางคนมีทัศนะคติในเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโครงการมากกว่าอายุน้อยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต แก้วเครือวัลย์ (2544 : 139) ที่พบว่าปัจจัยชีวสังคมของคนพิการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพคนพิการ คือ อายุ ซึ่งคนพิการที่มีอายุมากจะมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพ 4 ด้าน คือ การประกอบอาชีพ การปกป้องสิทธิของตนเอง การทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและการเป็นผู้ให้คำแนะนำได้ดีกว่าคนพิการที่มีอายุน้อย ซึ่งคนพิการที่มีอายุมาก จะมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตมานานกว่าอาจจะเคยประกอบอาชีพมาก่อนหรือมีความรับผิดชอบ เมื่อทดสอบสมมติฐานไม่พบความแตกต่างกันในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจและภาพรวม แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนพบความแตกต่างกันของระดับความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบรายคู่กลับไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของวนิดา เพชรทองไทย (2540 : 117) พบว่า อายุของลูกจ้างที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของโครงการ

สมมติฐานที่ 3 การมีรายได้เพิ่มขึ้นหลังการอบรม จะทำให้มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก (ยอมรับสมมติฐาน)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการ จำแนกตามรายได้หลังการอบรมพบว่ามีความแตกต่างกันในระดับความคิดเห็นในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนอบรมมีผู้มีรายได้เพียงร้อยละ 19.51 หลังการอบรมมีผู้มีรายได้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 90.24 แสดงว่าหลังการอบรมมีผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 70.73

นอกจากนี้ยังพบว่าการประเมินประสิทธิผลผู้มีรายได้เพิ่มขึ้นหลังการอบรมสูงกว่าผู้ที่มีรายได้คงที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ (ตาราง 12) แตกต่างจากความคิดเห็นก่อนเข้ารับการอบรม (ตาราง 11) ซึ่งไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้มีรายได้ทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นว่า มีประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส และจากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าการมีรายได้ทำให้ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปในเชิงบวก โดยรายได้มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลของโครงการถึงร้อยละ 55.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งจากแนวคิดความต้องการมีงานทำของ ริโอะซุเกะ มัทซุอิ (สิรินาถ บุณยเกียรติ. 2535 : 21-22 ; อ้างอิงจาก ริโอะซุเกะ มัทซุอิ. ม.ป.ป. : 94-101) ที่ว่าคนพิการและครอบครัวต้องการมีรายได้จากการทำงาน ซึ่งเหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ ที่จะมีชีวิตอยู่ไม่ได้หากไม่มีรายได้ประจำ และการที่คนตาบอดสามารถพึ่งตนเองได้จากการมีงานทำมีรายได้เลี้ยงตนเองไม่ต้องเป็นภาระครอบครัวนั้นส่งผลดีต่อทัศนคติ ดังเช่นแนวคิดประโยชน์ของการพึ่งตนเองของ กนกวรรณ เหลืองมงคลเลิศ (2542 : 29) ที่กล่าวว่า การพึ่งตนเองได้ช่วยให้คนตระหนักในคุณค่า ความสามารถและพลังศักยภาพของตน รู้ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัดและข้อบกพร่องของตนเอง สามารถใช้ทรัพยากรหรือสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ได้ เป็นตัวของตัวเองในทางความคิด เป็นตัวของตัวเองในทัศนะการมองปัญหาต่าง ๆ สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง ดังนั้นเมื่อคนตาบอดสามารถชดเชยในสิ่งที่เขาสูญเสียไปจากการประกอบอาชีพ มีรายได้สามารถพึ่งตนเองได้และแบ่งเบาภาระของครอบครัว เป็นการช่วยเหลือตนเองให้ดำรงอยู่ได้ในสังคมเช่นคนปกติจึงมีทัศนคติในเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อใช้ประโยชน์จากผลการค้นคว้าและ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่พบจากการวิจัย

1. หลังจากฝึกอบรม โครงการฯ ควรจัดหาตลาดงานหรือให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหางานให้กว้างขึ้น (จากตาราง 4 และตาราง 14)

2. หลังจบฝึกอบรม ควรจัดงานประชาสัมพันธ์และทดลองให้บริการนวดแผนโบราณแก่บุคคลทั่วไปในราคาถูก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่จบการอบรมเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และเป็นการสร้างประสบการณ์ในการนวดให้แก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม (จากตาราง 15)

3. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมเห็นคุณค่าของตนเองในวิชาชีพนวดแผนไทยและเป็นที่ยอมรับแก่ลูกค้า เช่น จัดกิจกรรมแข่งขันให้รางวัลแก่ผู้ที่มีความสามารถในการนวดดีเยี่ยม เป็นต้น (จากตาราง 15)

4. ผู้จัดทำโครงการควรบรรจุหลักสูตรเสริมความมั่นใจ เพื่อสร้างทัศนคติและกำลังใจที่ดีให้กับผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยการจัดโครงการทัศนะศึกษาเพื่อหาประสบการณ์จากสังคมทั่วไป เพื่อให้คนตาบอดได้มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้ที่เรียนจบสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้กลับมาร่วมทำกิจกรรมในชุมชนของตน (จากตาราง 17)

5. เพื่อให้ประสิทธิผลของโครงการ ฯ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มระยะเวลาของการฝึกอบรมในภาคปฏิบัติเพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม (จากตาราง 18)

6. ผู้จัดทำโครงการควรเพิ่มเนื้อหาหลักสูตร เช่น ทักษะการนวดฝ่าเท้า การนวดกดจุดตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลต่อการขยายรายได้ของผู้ผ่านการฝึกอบรม (จากตาราง 19)

7. หน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือคนตาบอด ควรอำนวยความสะดวกในการติดต่อดำเนินการ ขอความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ เช่น การลดขั้นตอนในการขอรับไม้เท้า เนื่องจากคนตาบอดมีอุปสรรคในการเดินทาง เป็นต้น (จากตาราง 21)

8. โครงการควรจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม เช่น โต๊ะเรียน ไม้เท้า ที่นอน เป็นต้น ให้เพียงพอตามจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม (จากตาราง 21)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการฝึกอาชีพของคนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสเพื่อจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดงานในอนาคต

2. ควรศึกษาข้อมูลจากหลายๆ พื้นที่ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการ

3. ควรมีการศึกษาต้นทุน-ผลตอบแทนของโครงการ เพื่อเป็นประโยชน์ในการขยายโครงการในอนาคต

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ต้นทุน-ประสิทธิผล ของโครงการฝึกอาชีพอื่นกับอาชีพนวดแผนไทย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กนกวรรณ เหลืองมงคลเลิศ. (2542). *สัมฤทธิผลของการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ ศึกษาเฉพาะกรณี : ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีรัตนาภา จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ขนิษฐา เทวินทรภักติ. (2540). *แผ้วทางการฟื้นฟูสมรรถภาพ : สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของคนพิการ.* กรุงเทพฯ: กรมประชาสงเคราะห์.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ. (2542). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดปราจีนบุรี.* กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2546). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549.* กรุงเทพฯ: บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์. (2539). *พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534.* กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2536). *สตรีความท้าทายจากปัจจุบัน สู่ปี ค.ศ. 2000.* กรุงเทพฯ: ทำเนียบรัฐบาล.

คณะทำงานวางแผนสตรีระยะยาว. (2526). *รายงานการศึกษาเพื่อการจัดแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525-2544.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จันทร์ฉาย แย้มอยู่. (2542). *การศึกษาเรื่องการนำแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ.* ผลงานลำดับที่ 1 ประเมินเพื่อดำรงตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ 7 ว. กรุงเทพฯ: สำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. ถ่ายเอกสาร.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.

_____ . (2546). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.

ฐิติมา กุลอัชชะกิจ. (2543). *การยอมรับทางสังคมของคนพิการ.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2529). *แผนพัฒนาการศึกษาการพึ่งตนเอง.* กรุงเทพมหานคร: ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์. (2544). *การประเมินผลงานฝึกอบรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธีระป้อมวรรณกรรม.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยมหิดล.

เทียนฉาย กีระนันท์. (2519). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์และกำลังคน*. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

_____ . (2530). *เศรษฐศาสตร์กำลังคน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมาธิราช.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

นิรมล เย็นสุข. (2539). *กระบวนการเข้าสู่อาชีพของคนพิการในชุมชนเมือง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2516). *สุขภาพจิตและการปรับอารมณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญคง หันจางสิทธิ์. (2543). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ : ประชากร แรงงาน การศึกษา ฝึกอบรม ศาสนธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2534). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม: B&B Publishing.

ประคอง กรรณสูต. (2525). *สถิติเพื่อการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.

ปรีชา ภมรคล. (2540). *ประสิทธิผลของการปฏิบัติตามนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการจ้างงานในสถานประกอบการเอกชน*. ภาคนิพนธ์. ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พินิจ ลาภธนานนท์. (2529). *บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือเล่ม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญประภา หวานคำ. (2542). *การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น วิชานวดแผนไทย จัดโดยศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด จังหวัดนนทบุรี*. สารนิพนธ์. ศษ.ม. (การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2541). *การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ภรณี กีรติบุตร. (2529). *การประเมินผลโครงการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

มณเฑียร บุญช่วย. (2540). *การศึกษาความต้องการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มณเฑียร บุญตัน. (2543). *3 ทศวรรษ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด จิรรัชการพิมพ์.

แมน สารรัตน์. (2527). *เศรษฐศาสตร์แรงงาน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.2

วนิดา เพชรทองไทย. (2540). *ประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่คนพิการของมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ.* ภาคนิพนธ์. ศศ.ม. (วิชาการจัดการแรงงานและสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.

วรธรรม คำพอ. (2541). *เอกสารประกอบการสอน วิชา กญ.331 หลักการพัฒนาชุมชนเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีระพล สุวรรณนันต์. (2524). *ความรู้เบื้องต้นในการจัดเตรียมแผนและโครงการตอนการประเมินผลแผนและโครงการ.* กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนาการพิมพ์.

ศรีจิตต์ หังสสูต. (2538). *การพยาบาลฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน.* รายงานการศึกษาศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพการแพทย์. กรุงเทพฯ: กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2537). *ทฤษฎีการประเมิน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริวรรณ คุ้มโห้. (2546). *ประเทศไทย 76 จังหวัด.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์.

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. (2544). *คู่มืออาสาสมัครร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด.* กรุงเทพฯ: ธีรานุสรณ์การพิมพ์.

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. (2546). *คู่มืออาสาสมัครร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด.* กรุงเทพฯ: บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. (2544). *รายละเอียดโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทย และพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส.* กรุงเทพฯ.

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2531). *การประเมินโครงการและการปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: วัชรินทร์การพิมพ์.

สมบูรณ์ ชิดพงษ์. (2539). *เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรนักบริหารงานพัฒนาชุมชนระดับสูง รุ่นที่ 6.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2543). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549).* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2545). *รายงานการสำรวจคนพิการ.* กรุงเทพฯ.

สิรินาถ บุณยเกียรติ. (2535). *การเตรียมการของสถานประกอบการในการจ้างงานคนพิการ : ศึกษาเฉพาะสถานประกอบการที่เข้าร่วมการสัมมนา เรื่องพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534.* วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุณี ฉัตราคม และ เสาวณี เกรียร์. (2534). *เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการวางแผนกำลังคน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุพัตรา สุภาพ. (2525). *สังคมและวัฒนธรรมไทยค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุรางค์รัตน์ วศินารมณ์และคณะ. (2543). *รายงานการวิจัย โอกาสการประกอบอาชีพของผู้พิการ ระยะที่ 2.* กรุงเทพฯ: สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณ ไชยอำพร. (2529, 14 ตุลาคม). แนวคิดทางทฤษฎีและความพยายามพึ่งตนเองระดับบุคคล. *วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์*: หน้า 11-12

สุพิชา ชลวานิช. (2546). *แผนการประกอบอาชีพของคนพิการ ภายหลังสำเร็จการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ.* วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุธี ประศาสน์เศรษฐ์. (2529). *รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวิจัยเพื่อการพึ่งตนเอง : การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจในชนบท.* สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อังคณา สาลาด. (2541). *ความคาดหวังในการฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชนของคนพิการทางกายและ/หรือ การเคลื่อนไหว : ศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านตุง จังหวัดอุดรธานี.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

อรพินท์ สพโชคชัย. (2538). *รายงานประกอบการประชุม เล่ม 4 การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2537). *ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

อารยา บุญทวี. (2542). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคนไร้ที่พึ่งในกิจกรรมฝึกอาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณี สถานสงเคราะห์บ้านเมตตา จังหวัดนครราชสีมา.* ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อารยา อรุณานนท์ชัย. (2538). *การพัฒนาคนพิการให้เป็นบุคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคม.* กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

Cohen, John M. and Uphoff Norman. (1980). *T.Participation's Place in Rural Development* : seeking Clarity Through Specificity. Work Development

Etzioni Amitai. (1964). *Modern Organizations . Englewood Cliffs.* New Jersey: Prencitce-Hall. Inc.

Gillbert Hignet. (1951). *The Art of Teaching.* London: Methun & Co.,Ltd.

Lawless, David J. (1972). *Effective Management : Social Paychological Approach Englewood Cliffs.* NewJersey: Prentice-Hall.

Nadler, L. & Nadler, Z. (1989). *Designing Traing Programs.* 2nd ed. American: Gulf Publishing.

Schultz, T.W. (1961). *"Investment in Human Capital"*. p.1-17. in M. Blaug. Economics of Education 1. London: Penquin Books.

White, Alastair T. (1982). *Why Communication? Adiscussion of the agrument go.* Community Participation: Current issue and lesson learned. United Nations Children's Fund.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/๗๐๙ **วันที่** ๒๑ กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะสังคมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์สุนิดดา เทศนิยม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ให้ นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/๖๔๘๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๗ มิถุนายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

เนื่องด้วย นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี" โดยมี รองศาสตราจารย์สุนิตดา เทศนิยม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายกิตติพงศ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ให้ นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-3817111 - 2

ที่ ศธ 0519.12/ง๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๒ กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ประธานชมรมคนตาบอดจังหวัดฉะเชิงเทรา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

เนื่องด้วย นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์สุนิตดา เทศนิยม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอสัมภาษณ์คนตาบอด และสตรีผู้ด้อยโอกาส ที่ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในหัวข้อเรื่อง ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-3817111 – 2 มือถือ 09-8869679

ที่ ศธ 0519.12/๒๖๑๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๔ กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน ประธานชมรมคนตาบอดจังหวัดปราจีนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

เนื่องด้วย นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์สุนิตดา เทศนิยม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอสัมภาษณ์คนตาบอด และสตรีผู้ด้อยโอกาส ที่ผ่านการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในจังหวัดปราจีนบุรี ในหัวข้อเรื่องประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-3817111 – 2 มือถือ 09-8869679

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง
ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง

- แบบสัมภาษณ์ถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำสารนิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การศึกษา เรื่อง "ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาสของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัดปราจีนบุรี" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทย ว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในระดับใด และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทย ข้อมูลที่ได้จะนำไปแปลผลและสรุปผลในภาพรวม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำโครงการฝึกอาชีพฯ ในอนาคต

- ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทุกท่าน ตอบทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด

คำตอบและข้อเสนอแนะของท่านจะถือเป็นความลับและไม่มีผลกระทบใดใดกับตัวท่าน

แบบสัมภาษณ์เรื่อง **"ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในจังหวัดปราจีนบุรี"** โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับตัวท่านทั้งในตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ตามสภาพจริง

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลและสถานภาพ

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ปัจจุบันอายุ_____ปี ☐ ต่ำกว่า- 20 ปี ☐ 21-40 ปี
☐ 31-40 ปี ☐ 41 ปีขึ้นไป

3. อาชีพก่อนการฝึกอบรม ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ
☐ ประกอบอาชีพ_____

4. รายได้ก่อนการฝึกอบรม ☐ ไม่มี
☐ มี ระบุจำนวนเฉลี่ย _____บาท/เดือน

5. ลักษณะอาชีพปัจจุบัน ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ
☐ ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลัก
☐ ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพเสริม
☐ อื่น ๆ ระบุอาชีพปัจจุบัน_____

6. รายได้หลังการฝึกอบรม
☐ ไม่มีรายได้
☐ มีรายได้ ระบุจำนวน _____บาท/เดือน
☐ ต่ำกว่า – 1,000 บาท
☐ 1,001 - 3,000 บาท
☐ 3,001 - 5,000 บาท
☐ 5,001 - 7,000 บาท
☐ มากกว่า 7,000 บาท

ตอนที่ 2 ประสิทธิผลของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ในทัศนะของท่าน ในด้านการมีงานทำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

โปรดให้คะแนนในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ตามความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน โดยที่

เห็นด้วยมากที่สุด	มีระดับคะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	มีระดับคะแนน	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	มีระดับคะแนน	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีระดับคะแนน	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีระดับคะแนน	1	คะแนน

ด้านการมีงานทำ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพได้					
2	สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพให้บริการนวดแผนไทย เช่น การปูที่นอน การใช้น้ำมันนวด เป็นต้น					
3	สามารถประยุกต์ความรู้ที่มีให้เหมาะสมกับงานได้ เช่น การนวดกดจุด					
4	การรับทราบข้อมูลข่าวสารแรงงานจากโครงการฯ ที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหางาน					
5	สามารถเดินทางไปที่ทำงานได้ด้วยตนเอง					
6	ลักษณะงานตรงกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมฯ					
7	มีความก้าวหน้าในอาชีพที่ทำ					
8	มีความสุขกับอาชีพที่ทำ					

ด้านเศรษฐกิจ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายตามความจำเป็นในชีวิตประจำวัน					
2	สามารถช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวได้					
3	มีเงินเก็บจากรายได้สามารถสร้างหลักประกันในอนาคตได้ เช่น เงินออมฝากธนาคาร ซื้อรถ ที่ดิน บ้าน เป็นต้น					
4	ความมั่นคงในอาชีพ					
5	สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระของครอบครัว					

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน การเข้าใจปัญหาของชุมชน					
2	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน					
3	การยอมรับในความคิดเห็นของท่านจากชุม					
4	เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน เช่น ชุมชนหรือครอบครัวมีเศรษฐกิจดีขึ้นจากการที่ท่านมีรายได้					
5	นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพฯ ไปถ่ายทอดให้คนในครอบครัวและชุมชน เช่น ไปช่วยสอนวิชาชีพนวดแผนไทย					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการนวดแผนไทย

1. ปัญหาในการแสวงหางานทำ

.....

.....

2. ปัญหาในการทำงาน

.....

.....

3. ปัญหาเศรษฐกิจในการดำเนินชีวิต

.....

.....

4. ปัญหาในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชน

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ระยะเวลาฝึกอบรม.....
.....

5.2 หลักสูตร.....
.....
.....

5.3 สถานที่.....
.....
.....

5.4 วัสดุอุปกรณ์.....
.....
.....

5.5 วิทยากร.....
.....
.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์

ขวัญใจ ยงยศยิ่ง

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล	อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี	อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นายกิตติพงศ์ สุทธิ	ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวขวัญใจ ยงยศยิ่ง
วันเดือนปีเกิด	24 มิถุนายน 2513
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 48/639 หมู่ 4 ซอยเจริญกาญจน์ 4 ถนนเสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่การเงิน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระหฤทัยพัฒนเวศม์ แขวงคลองตัน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนเตชะปัตตนยานุกูล จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีประเทืองวิทย์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2538	เศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาการเงินการธนาคาร จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2548	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร